

Utemeljenost predmetnog kurikuluma nastave Prirode i društva na ishodima i istraživačkom pristupu

Kerep, Lorena

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:887797>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-06**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja - Odsjek za razrednu nastavu
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij za učitelje

Lorena Kerep

**Utemeljenost predmetnog kurikuluma nastave
Prirode i društva na ishodima i istraživačkom
pristupu**

Diplomski rad

Zadar, 2023.

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja - Odsjek za razrednu nastavu
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij za učitelje

Utemeljenost predmetnog kurikuluma nastave Prirode i društva na ishodima i istraživačkom pristupu

Diplomski rad

Student/ica:

Doc.dr.sc. Tamara Kisovar Ivanda

Mentor/ica: Lorena Kerep

Zadar, 2023.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Lorena Kerep**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Utemeljenost predmetnog kurikuluma nastave Prirode i društva na ishodima i istraživačkom pristupu** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 27. rujna 2023.

Roditeljima, obitelji i prijateljima.

*„Najbolje stvari u životu nisu stvari. To su ljudi, mjesta, uspomene, osjećaji,
trenutci i osmjesi. Pamтите ih!“*

L.R.

-You are a golden thing in this heavy, heavy world-

SAŽETAK

Tradicionalno obrazovanje djeci već unaprijed pruža odgovore na sva pitanja te time otežava razvoj njihovog kritičkog mišljenja, znatiželje i kreativnosti. Kako bismo omogućili djetetu pravilan razvoj i ostvarivanje svih svojih potencijala, potrebno je u taj tradicionalan način uvesti dašak modernog. Od 2019. godine svi nastavni predmeti u školstvu provode se prema Kurikulumu koji je izdalo Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Na samome početku ovoga diplomskog rada upoznat ćemo se s pojmom kurikuluma i njegovom svrhom te promjenama koje su se odvijale tijekom prošlosti s naglaskom na reformi školstva u 2000.-tim godinama. Zatim ćemo se osvrnuti na vrste kurikuluma, pobliže objasniti svaki od njih te koje zadatke on ispunjava, a također ćemo i navesti njihove pozitivne i negativne strane. U kurikulumu svakog predmeta nalaze se i kurikulumski makrokoncepti, još nazvani domene. Ti koncepti prožimaju se kroz sve razrede, od prvoga do osmog, omogućavajući učenicima postupno napredovanje u učenju i znanjima koja usvajaju. Kurikulum (2019), za svaki nastavni predmet u osnovnoj školi navodi ishode koje učenici trebaju ispuniti u toj školskoj godini. Pobliže ćemo objasniti njihovu funkciju, označavanje i lakše snalaženje u udžbenicima stavljajući naglasak na nastavni predmet priroda i društvo.

U drugom dijelu rada osvrnut ćemo se na navedeni nastavni predmet, njegovu svrhu, zadatke koje nosi sa sobom i očekivanja koja donosi u svakome razredu. Dijete kroz nastavu prirode i društva razvija svoju kreativnu stranu, uči kako funkcionirati u društvu te kako se odnositi prema zajednici i životnim problemima. Znanja, vještine i njegova razmišljanja konstantno će ga poticati na razvoj svojih, ne samo kompetencija u učenju, već i lakše snalaženje u lokalnoj i široj zajednici. Na kraju teorijskog dijela ukratko ćemo podijeliti odgojno-obrazovne ciljeve, a zatim krenuti na istraživački dio rada. Cilj ovog istraživanja je istražiti zastupljenost istraživačkog pristupa u nastavi Prirode i društva od prvog do četvrtog razreda osnovne škole. Nakon što prikazemo sadržaj i ishode u nastavi navedena četiri razreda, koristit ćemo udžbenik *Istražujemo naš svijet* (Letina, Kisovar-Ivanda, De Zan), te u njemu potražiti i prikazati ostvarenje tih ishoda i ishoda istraživačkog pristupa.

Ključne riječi: kurikulum, ishodi, domene, istraživački pristup, udžbenik

ABSTRACT

The foundation of the Nature and Society subject curriculum on outcomes and a research approach

Traditional education already provides children with answers to all questions in advance, thus stopping the development of their critical thinking, curiosity and creativity. In order to enable the child to develop properly and realize all his potential, it is necessary to introduce a touch of modernity in this traditional way. As of 2019, all subjects in education are conducted according to the Curriculum issued by the Ministry of Science and Education of the Republic of Croatia. At the very beginning of this graduate thesis, we will get acquainted with the concept of the curriculum and its purpose and the changes that took place during the past with an emphasis on the reformation of education in the 2000s. Next, we will look at the types of curricula, explain more closely each of them and what tasks it fulfills, and we will also list their positive and negative sides. In the curriculum of each subject there are also curricular macroconcepts, laymanically still called domains. These concepts permeate through all grades, from the first to the eighth, allowing students to gradually advance in the learning and knowledge they acquire. The curriculum (2019), for each primary school subject, lists the outcomes that students need to meet in that school year. We will explain their function more closely, labeling and easier orientation in textbooks by placing emphasis on the subject nature and society.

In the second part of the paper, we will look at the stated subject, its purpose, the tasks it carries with it and the expectations it brings in each class. Through the teaching of nature and society, the child develops his creative side, learns how to function in society and how to relate to the community and life problems. Knowledge, skills and his thinking will constantly encourage him to develop his, not only learning competencies, but also easier to navigate in the local and wider community. At the end of the theoretical part, we will briefly share the educational goals, and then move on to the research part of the work. The aim of this research is to investigate the representation of a research approach in nature and society teaching from the first to the fourth grade of elementary school. After presenting the content and outcomes in the classes of the above four classes, we will use the textbook *We explore our world* (Letina, Kisovar Ivanda, De Zan), and in it we will look for and show the realization of these outcomes and the outcomes of the research approach.

Keywords: curriculum, outcomes, domains, research approach, textbook

Sadržaj

1. UVOD	1
2. TEORIJA KURIKULUMA	2
3. ODREĐENJE POJMA KURIKULUM	2
4. KURIKULUMSKI MAKROKONCEPTI	5
5. KURIKULUMSKI ISHODI	7
6. PREDMETNI KURIKULUM NASTAVE PRIRODE I DRUŠTVA	8
6.1. SVRHA PREDMETA	8
6.2. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODE I DRUŠTVA	10
6.3. ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULUMA PRIRODE I DRUŠTVA	11
6.3.1. Organiziranost svijeta oko nas (A)	12
6.3.2. Promjene i odnosi (B)	12
6.3.3. Pojedinaac i društvo (C).....	12
7. ISTRAŽIVANJE	16
7.1. PRVI RAZRED.....	16
7.2. DRUGI RAZRED	31
7.3. TREĆI RAZRED	44
7.4. ČETVRTI RAZRED	56
8. ZAKLJUČAK	76
9. LITERATURA	77
10. PRILOZI	79
10.1. POPIS SLIKA.....	79
10.2. POPIS TABLICA	80
11.ŽIVOTOPIS	81

1. UVOD

Razvoj kompetencija i usvajanje novih znanja cjeloživotan je proces svakog ljudskog bića. Prema Memorandumu o cjeloživotnom učenju (Memorandum, 2000), „obrazovanje je ključ učenja i razumijevanja promjena koje se događaju u suvremenom svijetu“. Kako i svaki nastavni predmet, Priroda i društvo prošla je kroz mnoge promjene od samog početaka njenog uvođenja u školstvo. Do uvođenja kurikuluma 2019.-e godine, pravila, smjernice i provedbu predmeta određivao je nastavni plan i program. Do tada, provedba nastave svih predmeta tekla je bez problema i ispunjavala je svoju zadaću, no unatoč tome, osjetila se potreba za promjenama. Uvođenjem kurikuluma, nastava Prirode i društva postala je slobodnija, kreativnija, složnost i interdisciplinarnost bili su naglašeni, a učenik se nalazio u središtu procesa. Učitelj je postao mentor učenicima, ali ne i vođa. Nastava se počela provoditi tako da dijete samo pokušava dolaziti do zaključaka i na vlastitom iskustvu uči o sebi i svijetu oko sebe. Budući da ovaj nastavni predmet obuhvaća mnogo ishoda, bitno je izvoditi ga primjereno i pažljivo. Nastavnicima je zadaća nastavu prirode i društva povezivati s ostalim predmetima kako bi učenici naučili povezivati i kritički razmišljati. „Metodike ostalih nastavnih predmeta i područja (primjerice, metodika hrvatskog jezika, likovne kulture) najneposrednije su povezane uz metodiku nastave prirode i društva, prije svega u cjelovitom vrednovanju nastavnog procesa u području nastave prirode i društva“ (De Zan,2001:8). Samostalan rad pokušava se ograničiti i naglašava se rad u skupinama, međusobna komunikacija i suradnja između učenika. Radom u skupinama učenici poboljšavaju svoje interpersonalne odnose što u konačnici pridonosi lakšem usvajanju gradiva i razvijanju novih vještina. Poseban naglasak stavlja se na istraživački pristup koji će razvijati djetetovu znatiželju i kreativnost koje će im pomoći osposobiti ih za cjeloživotno učenje i samostalan razvitak.

2. TEORIJA KURIKULUMA

Pojam „teorija“ objašnjavamo kao promišljenost i znanje o bilo kojoj pojavi. Za teoriju kurikuluma saznajemo prvom polovicom dvadesetog stoljeća na obalama Amerike iz koje se tek šezdesetih godina prenosi u Europu.

Kurikulum, kao riječ današnjice, vrlo često čujemo kako među pedagogima tako i u široj javnosti. Zadnjih godina obrazovni sustav prepun je tekstova o kurikulumu. Mnogi autori objavljuju istraživanja, knjige, časopise, ali i ostale znanstvene radove na tu temu. Unatoč svemu tome, značenje same riječi „kurikulum“, mijenja se iz dana u dan. Godine 1990.-e, kurikulum kao takav zavladao je odgojno- obrazovnim svijetom i napravio pomamu. U samo desetak godina znanstvenici širom svijeta počinju provoditi novu obrazovnu politiku. (Previšić,2007.)

3. ODREĐENJE POJMA KURIKULUM

Kao što možemo zaključiti iz svakodnevnice, kurikulum je relativno nov pristup u odgojno-obrazovnim pristupima školstvu, neformalnog, ali i formalnog učenja. „Prema istraživanjima naziv *curriculum* javlja se u pedagogiji na prijelazu iz 16. u 17. stoljeće i znači redosljed učenja gradiva po godištima što je dugo bilo, a ponegdje čak i danas jest poistovječeno s nastavnim planom i programom.“ (Poljak,1984:17) Kada govorimo o kurikulumu i njegovom određenju, ne možemo spomenuti samo jednu točnu definiciju, već impliciramo na njih nekoliko.

„Kurikulum je osmišljen, sustavan i skladno uređen način reguliranja, planiranja, izvedbe i vrednovanja odgojno-obrazovnoga procesa koji može biti određen na različitim razinama, na razini cjelokupnoga sustava odgoja i obrazovanja, na razini njegovih pojedinih dijelova, na razini odgojno-obrazovne ustanove i na razini pojedinca.“ (Ministarstvo znanosti i obrazovanja,2017:5)

U školstvu, pedagogiji i odgoju, kurikulum je „ciljno usmjereni pristup odgoju i obrazovanju kao relativno pouzdan, precizan i optimalan način provođenja fleksibilno planiranog procesa učenja, obrazovanja te stjecanja kompetencijskih sposobnosti“ (Previšić,2007:20). S druge strane, kada

definiramo kurikulum možemo spomenuti i da se njegovi temeljni zadaci pronalaze u svakodnevnom životu svakoga čovjeka. Kao takav, kažemo da je kurikulum kretnja smisla te životnog procesa. Dok Jurić (1993:322) kaže da je kurikulum „opsežno planiranje, ustrojstvo i provjeravanje procesa učenja s obzirom na ciljeve, sadržajne elemente i ustrojstvo učenja“, Matijević (2002:22), kurikulum definira kao „cjelovit proces u kojemu se u logičkom slijedu isprepliću jasno određeni ciljevi, sadržaji, metode, strategije te evaluacije u vrlo raznolikim scenarijima i situacijama“. Kao što možemo zaključiti, u svakoj od definicija kurikuluma posebno je naglašeno da se provedba kurikuluma ne odnosi na jedan određeni trenutak, već se radi o procesu koje zahtjeva vrijeme i trud svakog člana odgojno- obrazovnog sustava.

Bitno je naglasiti da se pojam kurikuluma počeo spominjati tek u srednjem vijeku pa se ispočetka svodio samo na određene nastavne planove i programe. U modernom svijetu, on znači puno više. Pedagoškim kontekstom, on označava strategije kojima se škola reformira, a obuhvaća sljedeće komponente:

- a) „analizu društvene situacije i društvenih potreba
- b) programiranje odgoja i obrazovanja na temelju utvrđenih potreba
- c) planiranje i pripremanje odgoja i obrazovanja u primjerenom školskom sustavu
- d) realizacija odgoja i obrazovanja prema planu
- e) vrednovanje sveobuhvatnog kurikulumskog sustava“ (Hrvatska enciklopedija)

„U školskom radu do sada izdvojile su se tri vrste strukturiranog kurikuluma:

- a) zatvoreni
- b) otvoreni
- c) mješoviti“ (Hrvatska enciklopedija)

Kako bismo lakše shvatili samu srž problematike kurikuluma, osvrnut ćemo se i ukratko objasniti ovu podjelu.

Jurišić (2003), opisuje da zatvoreni kurikulum pripada tradiciji, starijemu poimanju nastavnoga plana ili programa te zadaćama koje on treba ispuniti. Kod ovog tipa kurikuluma, vrednovanje se

svodi na zadatke objektivnoga tipa i testove. Učenik i učitelj nemaju slobodu određivanja rasporeda učenja niti samoga rada tijekom nastavnoga sata. Takav tip još se naziva i „*self-instructional materials*“. Dakle, zatvoreni tip svakako „birokratizira i konzervira odgoj i nastavu; sputava kreativnost, prirodnost i istraživanje učenika kao pojedinca.“ (Previšić,2007:26) te izbjegava situacije gdje bi učenici mogli sami dolaziti do zaključaka i na temelju toga graditi svoje samopouzdanje.

Otvoreni tip kurikulumu nadasve je fleksibilan. U ovakvome tipu rada učitelj ima slobodu sam određivati tijek nastave, a prednost dajemo okvirnim uputama unutar kojega se realizira stvaralački izvedbeni program (Jurišić,2003:94-95). Baacke (1975), govori da je u ovome tipu kurikulumu veliki naglasak na socijalno-komunikativnoj komponenti, a s njime se slaže i Bašić (2000), koji uveličava suradnju u odnosu učenik-učitelj. Maksimalno potiče samoinicijativu učenika i učitelja, zagovara spontanost, te kreativnost svih sudionika nastavnoga procesa. „Svatko ima neku višestruku inteligenciju pa mu treba dati priliku da izraste u punini svoga osobnog potencijala“ (Gardner, 1993:96).

Treći, ali ne najmanje važan oblik, je mješoviti kurikulum. Ovaj tip smatra se moderniziranim tipom kurikulumu, spaja krajnosti otvorenog i zatvorenog te traži njihovu sredinu. „On nudi kurikulumsku jezgru, koju će učenici zajedno sa učiteljima pretvoriti u različite izvedbene materijale“ (Previšić,2007:27).

4. KURIKULUMSKI MAKROKONCEPTI

Svaki predmet koji se predaje u osnovnim školama ima svoj propisani kurikulum. U tim kurikulumima, kao što smo već zaključili, nalaze se ciljevi, zadaci, svrha svakoga određenog predmeta u osnovnim, ali i srednjim školama. Također, tamo možemo pronaći i korelacije s ostalim nastavnim predmetima te načine na koji ćemo iste i ostvariti. U kurikulumu svakog predmeta nalaze se i kurikulumski makrokoncepti. Ti koncepti prožimaju se kroz sve razrede, od prvoga do osmog, omogućavajući učenicima postupno napredovanje u učenju i znanjima koje usvajaju. Svaki od tih koncepata ima više razina usvojenosti gradiva, pa tako i svaki predmet ima svoje određene koncepte (Previšić,2007).

Bloomovom taksonomijom u ovome području možemo odrediti razine znanja i vještina. Ona sadrži tri područja, a to su kognitivno, afektivno te psihomotorno u kojemu je „kognitivnome zadaća usvajanje znanja, afektivnom usvajanje stavova i psihomotornom usvajanje vještina“ (Andrilović i Čudina,1985:104). Svaka od tih domena sastoji se od šest razina među kojima pronalazimo neke učestale glagole koji pomažu u usvajanju zadanih ishoda. U nastavi prirode i društva pronalazimo četiri koncepta: organiziranost svijeta oko nas, promjene i odnosi, pojedinac i društvo i energija (Ministarstva znanosti i obrazovanja, 2019).Važno je spomenuti i dva najbitnija koncepta u svakom kurikulumu, a to su: humanistički i funkcionalistički. Humanistički pristup usmjeren je na razvoj djeteta te upravo njega stavlja u samo središte događanja. Ovaj pristup svako dijete gleda kao individuu i tako se prema njemu i odnosi. Nema globalnih odluka i jednog načina poučavanja, već svako dijete ima vlastiti put. Teži tome da škola sve više ide ka tome da bude odgojno-socijalna zajednica u kojoj učenicima trebamo pružiti mogućnosti da se prema učenju odnose kao da je ono kreativni i dugotrajni proces. „Važno je naglasiti kako im treba pružiti mogućnost da uče aktivno partnerski, projektno, međusobno surađujući i u okruženju prijatelja i prijateljskog ozračja“(Cindrić,Miljković,Strugar,2010:98). Kod funkcionalističkog pristupa nema kurikulumskih određenja i okvira, već se traže jasno određeni ciljevi i zadatci koji će se ispuniti u određenoj školskoj godini. Ovdje je bit da se sve predvidi i iskustveno potvrdi. Kreativnost i mašta u ovome tipu nisu poželjna vrsta izražavanja. (Cindrić,Miljković,Strugar,2010).

„Kurikulum je u tom slučaju svojevrsni algoritam plana, programa, instruktivnih koraka i propisanih nastavnih paketa, ali više kao administrativni dokument, u kojem je nedovoljno razmišljanja vlastitom glavom, umjesto otvorene knjige koja nastaje“(Previšić,2007:25)

5. KURIKULUMSKI ISHODI

Kurikulum (2019), za svaki nastavni predmet u osnovnoj školi navodi ishode koje učenici trebaju ispuniti u toj školskoj godini. Svaki od tih ishoda ima svoj cilj, funkciju i svoj način kako se fokusirati na njega. Kurikulumske ishode pronalazimo u udžbenicima nastavnoga predmeta i označavamo ih posebnim oznakama. Da bismo lakše objasnili, prikazat ćemo primjer ishoda u prvome razredu osnovne škole. (*Tablica 1.* Primjer prikazivanja kurikulumske ishoda)

Primjer ishoda:

PID OŠ A.1.1

Priroda i društvo	Osnovna škola	Domena (organiziranost svijeta oko nas)	Prvi razred	Prvi ishod u konceptu
-------------------	---------------	---	-------------	--------------------------

„Odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i sadržaji te razina usvojenosti (ostvarenosti) »dobar« određenoga odgojno obrazovnog ishoda na kraju svakoga razreda prikazani su u tablicama, a ostale razine usvojenosti (zadovoljavajuća, vrlo dobra i iznimna) navode se u metodičkome priručniku predmetnoga kurikuluma“ (Kurikulum nastavnoga predmeta priroda i društvo za osnovne škole, 2019)

6. PREDMETNI KURIKULUM NASTAVE PRIRODE I DRUŠTVA

6.1. SVRHA PREDMETA

„Priroda i društvo interdisciplinaran je nastavni predmet koji integrira znanstvene spoznaje prirodoslovnoga, društveno-humanističkoga i tehničko-informatičkoga područja“ (Prijedlog, 2016:354). Veliki pomak za čovječanstvo bio je uvođenje nastave prirode i društva u škole. „Izdvajanje sadržaja o okruženju učenika, životnoj blizini, u poseban nastavni predmet – priroda i društvo, nastojalo se dijete uvoditi u svijet stvari i pojava koje ga okružuju, primjereno njegovoj dobi i psihomotornim mogućnostima.“ (De Zan,2001:32) U Narodnim novinama, 22.siječnja 2019.godine, izdan je kurikulum nastave prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj.

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

147

Na temelju članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (»Narodne novine«, broj: 87/08, 86/09, 92/10, 105/10 – ispravak, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14, 7/17 i 68/18) ministrica znanosti i obrazovanja donosi

ODLUKU

**O DONOŠENJU KURIKULUMA ZA
NASTAVNI PREDMET PRIRODE I
DRUŠTVA ZA OSNOVNE ŠKOLE U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

I.

Slika 1:odluka o donošenju kurikulumu pid

(Preuzeto: [Odluka o donošenju kurikulumu za nastavni predmet Prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj \(nn.hr\)](#) (19.5.2023.))

Na samome početku, Kurikulum (2019), daje opis i svrhu samoga predmeta, objašnjava važnost interdisciplinarnosti predmeta s ostalim predmetima te naglašava znanstvene strane učenja sastavnica prirode i društva. Ovaj nastavni predmet poučava se i uči u prva četiri razreda

osnovne škole, a definiramo ga kao „interdisciplinarni nastavni predmet koji integrira znanstvene spoznaje prirodoslovnoga, društveno-humanističkoga i tehničko-informatičkoga područja“ (kurikulum,2019). Iz prethodnoga navoda zaključujemo kako ovaj predmet dijete navodi na samostalno istraživanje, kreativnost i samoinicijativu. Dijete kroz nastavu prirode i društva razvija svoju kreativnu stranu, uči kako funkcionirati u društvu te kako se odnositi prema zajednici i životnim problemima. „Nastavnik svojim radom, stilom rada ili snalažljivošću mora pronalaziti inovacije da bi njegov rad zadovoljio sve aspiracije i potrebe učenika i suvremenog društva. Trebao bi biti pomagač, strateg, prijatelj i osoba koja treba omogućiti svakom učeniku maksimalno razvijanje vlastitih sposobnosti i umijeća.“ (Šejtanić,2019:69) Znanja, vještine i njegova razmišljanja konstantno će ga poticati na razvoj svojih, ne samo kompetencija u učenju, već i lakše snalaženje u lokalnoj i široj zajednici. Kako bi djeca već u najranijoj dobi počela razvijati kritičko mišljenje, samosvijest i logiku potrebno ih je navoditi da sami dolaze do zaključaka i samostalno istražuju o temama koje ih zanimaju.

Kurikulum(2019), naglašava bitnost istraživačke nastave kao jezgru njegove aktivne uloge u učenju te razvoj digitalnih kompetencija. „Istraživački pristup je metodološki pristup spoznavanja prirode, prirodnih ili društvenih pojava i različitih izvora informacija koji se razvija povezivanjem s ostalim konceptima nastave prirode i društva“ (Poljak, 1984:135). „U prva četiri razreda osnovne škole, u nastavnome predmetu Priroda i društvo, učenike je potrebno postupno uvoditi u istraživačke aktivnosti, razvijati temeljne istraživačke vještine, poticati razvoj istraživačkih kompetencija integrirano, istraživačkim projektima, ali uvijek aktivnostima i sadržajima primjerenima njihovim mogućnostima i interesima“ (Kurikulum nastavnog predmeta priroda i društvo za osnovne škole, 2019:7). Kao takav, „pridonosi razvijanju znatiželje, kreativnosti, vještina promatranja, uspoređivanja, razvrstavanja, postavljanja pitanja, predviđanja, analiziranja, generaliziranja, vrednovanja, komuniciranja, prikupljanja informacija i slično.“ (Kurikulum nastavnog predmeta Priroda i društvo za osnovne škole,2019:8).

6.2. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODE I DRUŠTVA

Nakon što je opisao svrhu i opis samoga predmeta, kurikulum (2019) donosi nam odgojno-obrazovne ciljeve poučavanja i učenja u ovom nastavnom predmetu: „U nastavnome predmetu Priroda i društvo učenik će:

1. spoznati složenost svijeta koji ga okružuje, povezanost čovjeka, društva i prirode u vremenu i prostoru potaknut znatiželjom, vođen vlastitim iskustvom i interesima
2. razumjeti svoj rast i razvoj u interakciji s drugima i prirodom, razvijati integritet, osobni i nacionalni identitet, oblikujući pozitivan odnos prema sebi, drugima, prirodi i društvu kao cjelini
3. razvijati istraživačke kompetencije važne za spoznavanje svijeta oko sebe i kompetencije za cjeloživotno učenje te prepoznati mogućnosti primjene znanstvenih spoznaja u svakodnevnome životu i različitim djelatnostima poštivati i uvažavati različitosti, poznavati svoja i uvažavati prava drugih, razvijati odgovornost i empatiju prema okružju te kritički promišljati o pitanjima iz svakodnevnoga života
4. sigurno i odgovorno koristiti se tehnologijom u svakodnevnome životu, kao i informacijsko-komunikacijskom tehnologijom za pristup, prikupljanje, obradu i prezentaciju informacija
5. povezati spoznaje iz nastavnoga predmeta Priroda i društvo s drugim nastavnim predmetima, međupredmetnim temama i područjima kurikuluma te razviti inovativnost, kreativnost i otvorenost za nove ideje kako bi aktivno pridonosio održivomu razvoju“ (Kurikulum nastavnog predmeta priroda i društvo za osnovne škole, 2019)
6. poštivati i uvažavati različitosti, poznavati svoja i uvažavati prava drugih, razvijati odgovornost i empatiju prema okružju te kritički promišljati o pitanjima iz svakodnevnoga života

6.3. ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULUMA PRIRODE I DRUŠTVA

U nastavi prirode i društva često primjenjujemo konceptualan pristup kao dominantan pa su učenici orijentiraniji na povezivanje i logičko razmišljanje. „Na učenika gledamo kao samostalno, iskustveno biće koje tek uči kako pravilno savladavati prepreke u životu te kako se odnositi prema zajednici u kojoj se nalazi“ (Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Priroda i društvo,2016:48). Smatramo da je on iskustveno biće koje najbolje uči vlastitim istraživanjima i snalaženju u određenoj situaciji. „Takvo spoznavanje problema je prirodan proces gdje se preispituju vlastite hipoteze“ (Kostović-Vranješ, 2015:36).

Kako bi učenik sve te prepreke lakše obuhvatio, kurikulum nastavu podijeli na sljedeće koncepte: U nastavi pr

ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS	OZNAKA (A)
PROMJENE I ODNOSI	OZNAKA (B)
POJEDINAC I DRUŠTVO	OZNAKA (C)
ENERGIJA	OZNAKA(D)

Kako bi učenik što lakše usvojio znanje koje je potrebno naučiti kroz koncepte, potrebna je učiteljeva maksimalna organizacija i angažiranost. Svaki učenik uči na svoj način i ima različite sposobnosti od ostalih. Istraživački pristup prisutan je u sva četiri koncepta, ali je potrebno pristupiti mu različitim načinima. (Kurikulum nastavnog predmeta Prirode i društvo za osnovne škole,2019)

6.3.1.Organiziranost svijeta oko nas (A)

Čovjek kao misaono, duhovno biće kroz cjeloživotno učenje radi na tome da si olakša svoje postojanje na ovome svijetu. Iako se živa i neživa bića razlikuju po svim karakteristikama u svome bivanju na ovome svijetu, oni su međusobno u simbiozi. „Nitko od živih bića ne može preživjeti kao pojedinac, već ovisi o sebi, ali i životnim zajednicama oko sebe“ (De Zan,2005:39). Čovjek kroz svije postojanje boravi u različitim zajednicama, najprije u vlastitome obiteljskom domu, zatim vrtiću, školi, na poslu, kao i na još mnogo mjesta koje mu se

našu na životnome putu. On tada svoj život mora prilagoditi vremenu i mjestu na kojemu se nalazi. (Kurikulum nastavnog predmeta Prirode i društvo za osnovne škole,2019)

6.3.2. Promjene i odnosi (B)

Kada govorimo o ovoj temi važno je započeti s time da su promjene ključan dio našega postojanja. Sve što nam se u nekom trenutku čini novo i teško, jednako tako će nam nakon prilagodbe postati uobičajeno i lako. I tada dolazi novi problem, nova promjena, nov životni zadatak. Od samoga početka, promjene su ostavile velik trag u svakom ljudskom biću. Danas te promjene nalazimo u povijesnim izvorima poput životinjskih i biljnih ostataka, predmeta koje su koristili naši predci ili životnih nastambi. Svojim djelovanjem čovjek često ostavlja trajne i vidljive posljedice te time narušava društvenu, ali i prirodnu ravnotežu. (Kurikulum nastavnog predmeta Prirode i društvo za osnovne škole,2019) Bitno je spomenuti i odnose u obiteljima. Socijalizacija i razumijevanje ključ su svake zajednice koja želi zdrave odnose.

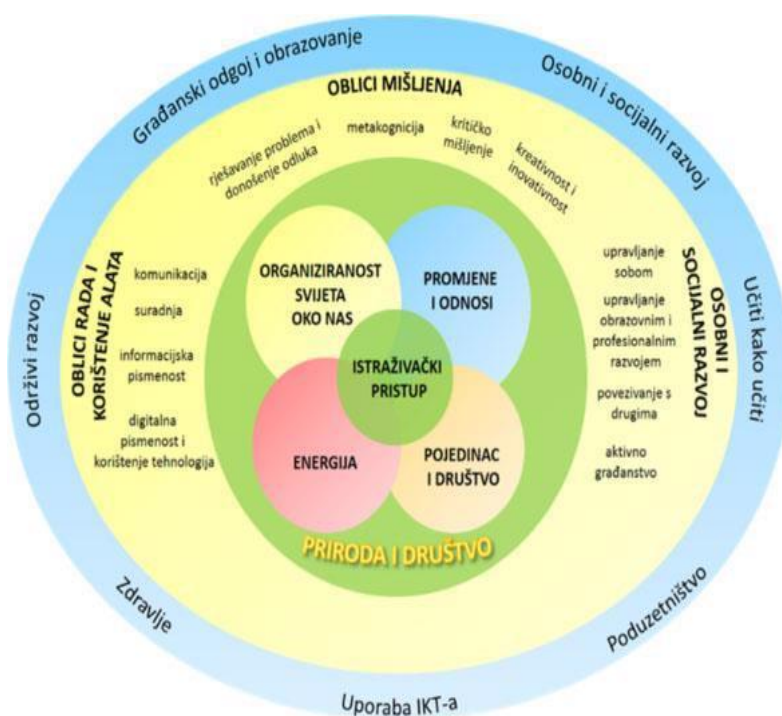
6.3.3. Pojedinac i društvo (C)

Pojedinac, kao ravnopravni član svakog društva, mora izgraditi vlastiti identitet te konstantno napredovati u istome. On je ponajprije društveno biće koje ne može opstati samo. U početku svoga života, dijete se nalazi u svojoj obitelji gdje uči osnovne potrebe kako bi preživjelo. Kasnije, ono ostvaruje svoje obaveze i prava te gradi vlastita razmišljanja i stavove. „Izgradnja nacionalnoga identiteta ima svoj temelj u obiteljskoj zajednici pri čemu dijete upoznaje svoj materinski jezik i razvija svijest o nacionalnoj pripadnosti, a nastavlja s upoznavanjem povijesti svoga zavičaja i domovine te očuvanjem baštine“ (Kurikulum nastavnog predmeta Prirode i društvo za osnovne škole,2019). Ovisno gdje se nalazimo, ostvarujemo vlastite navike, razmišljanja, razvijamo tradiciju te moralna i etička načela. Pravilan odgoj i učenje načela, ostvaruje svijest nacionalne pripadnosti. S druge strane, ovisno o prostoru u kojemu pojedinac odrasta i njegovom okolišu, ono mijenja mišljenje o načinu života, djelatnostima kojima će se baviti te odnosu prema okolišu. (Kurikulum nastavnog predmeta Prirode i društvo za osnovne škole,2019)

6.3.4. Energija (D)

Spominjući pojam energije, možemo reći kako su svijet i njegovo postojanje bez nje zamislivi. Postoji mnogo vrsta energije koje se koriste ovisno o vrsti procesa te prelazi iz

jednog oblika u drugi. (Kurikulum nastavnog predmeta Prirode i društvo za osnovne škole,2019) Bitno je naglašavanje svijesti o trošenju i uporabi energije jer je njena količina ograničena i nepovratna

Slika 2: Povezanost koncepata nastave prirode i društva s međupredmetnim temama i temeljnim kompetencijama

(Preuzeto: [Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj \(nn.hr\)](#) (19.5.2023.))

U vanjskome, plavom dijelu kruga, možemo vidjeti sve međupredmetne teme kroz koje učenici uče kako povezivati ono što nauče u školi s vanjskim svijetom. Bitno je spomenuti međupredmetnu temu *učiti kako učiti* koja je uključena na svakom nastavnom satu kako bi djeca bolje povezivala znanja iz ostalih predmeta s trenutnim gradivom i to naučeno znali primijeniti u svakodnevnom životu.

U žutom dijelu možemo uočiti tri temeljne kompetencije koje svaki učenik treba savladati, a to su:

- a) „Oblici rada i korištenja alata (komunikacija, suradnja, informacijska pismenost, digitalna pismenost i korištenje tehnologije)
- b) Oblici mišljenja (rješavanje problema i donošenje odluka, metakognicija, kritičko mišljenje i kreativnost i inovativnost)

- c) Osobni i socijalni razvoj (upravljanje sobom, upravljanje profesionalnim i obrazovnim razvojem, povezivanje s drugima te aktivno građanstvo)“ (Kurikulum nastavnog predmeta Prirode i društvo za osnovne škole,2019)

U srednjem dijelu pronalazimo četiri već spomenute domene, a to su organiziranost svijeta oko nas, promjene i odnosi, pojedinac i društvo te energija koja je najmanje zastupljena i dobiva najmanji naglasak na učenju. Kao jezgra cijelog prikaza, stavljen je istraživački pristup. On objedinjuje međupredmetne teme, temeljne kompetencije i temeljne domene kurikuluma nastave prirode i društva. (Kurikulum nastavnog predmeta Prirode i društvo za osnovne škole,2019)

7. ISTRAŽIVANJE

Cilj ovog istraživanja je istražiti zastupljenost istraživačkog pristupa u nastavi prirode i društva od prvog do četvrtog razreda osnovne škole. Nakon što prikažemo sadržaj i ishode u nastavi navedena četiri razreda, koristit ćemo udžbenik Istražujemo naš svijet (Letina, Kisovar Ivanda, De Zan), te u njemu potražiti i prikazati ostvarenje tih ishoda i ishoda istraživačkog pristupa.

Istraživanje je provedeno analizom teksta kurikulumskih domena i udžbenika, što znači da je metodološki pristup proveden u okviru kvalitativne istraživačke paradigme. Postotci navedeni u tablicama isključivo su navedeni u deskriptivne svrhe deskriptivne statistike.

Kurikulum u sva četiri razreda nastave prirode u društva navodi pripadajuće odgojno-obrazovne ishode uz određene šifre, razradu istih te razinu usvojenosti. Kako bismo razumjeli te šifre potrebno je prepoznati njihovu važnost. Razumijevanje šifri pobliže ćemo objasniti na primjeru: PID OŠ C.1.1. *Učenik zaključuje o sebi, svojoj ulozi u zajednici i uviđa vrijednost sebe i drugih.*, u kojemu PID znači nastavni predmet prirode i društva, OŠ osnovna škola, C označava jedan od četiri koncepta (u ovome primjeru označava domenu *pojedinaac i društvo*), prvi broj 1 prikazuje da se radi o prvome razredu, dok drugi broj 1 označava broj ishoda u određenom konceptu.

7.1. PRVI RAZRED

Škola- Domene: A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOSI C. POJEDINAC I DRUŠTVO A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	
Ja i drugi u razrednoj zajednici	PID OŠ C.1.1. Učenik zaključuje o sebi, svojoj ulozi u zajednici i uviđa vrijednost sebe i drugih. PID OŠ A.1.3. Učenik uspoređuje organiziranost različitih prostora i zajednica u neposrednome okružju. PID OŠ A.B.C.D.1.1.

	Učenik uz usmjeravanje opisuje i predstavlja rezultate promatranja prirode , prirodnih ili društvenih pojava u neposrednome okruženju i koristi se različitim izvorima informacija.
Dogovaramo pravila ponašanja	<p>PID OŠ A.1.3.</p> <p>Učenik uspoređuje organiziranost različitih prostora i zajednica u neposrednome okruženju.</p> <p>PID OŠ A.1.3.</p> <p>Opisuje svoje dužnosti u zajednici kojoj pripada</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Učenik uspoređuje ulogu i utjecaj prava, pravila i dužnosti na pojedinca i zajednicu te preuzima odgovornost za svoje postupke.</p> <p>PID OŠ C.1.2</p> <p>Ponaša se odgovorno u školi</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Učenik uz usmjeravanje opisuje i predstavlja rezultate promatranja prirode, prirodnih ili društvenih pojava u neposrednome okruženju i koristi se različitim izvorima informacija.</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
U našoj školi	<p>PID OŠ A.1.3.</p> <p>Učenik uspoređuje organiziranost različitih prostora i zajednica u neposrednome okruženju.</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Učenik uz usmjeravanje opisuje i predstavlja rezultate promatranja prirode, prirodnih ili društvenih pojava u neposrednome okruženju i koristi se različitim izvorima informacija.</p>
Tko radi u školi	<p>PID OŠ A.1.3.</p> <p>Učenik uspoređuje organiziranost različitih prostora i zajednica u neposrednome okruženju.</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Učenik uz usmjeravanje opisuje i predstavlja rezultate promatranja prirode, prirodnih ili društvenih pojava u neposrednome okruženju i koristi se različitim izvorima informacija.</p>
Škola- razmisli, odgovori istraži	
<p><i>Promjene u prirodi ujesen – Domene: A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</i></p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Četiri godišnja doba	<p>PID OŠ A.1.2.</p> <p>Opažava i imenuje godišnja doba</p>

svoje navike	<p>PID OŠ B.1.2. Prepoznaje smjenu godišnjih doba i tome prilagođava</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1. Donosi jednostavne zaključke</p>
Jesen- vremenske prilike, biljke i životinje	<p>PID OŠ B.1.1. Promatra i predviđa promjene u prirodi u okolišu</p> <p>PID OŠ B.1.1. Opisuje vremenske prilike</p> <p>PID OŠ B.1.1. Povezuje promjene u prirodi s promjenama biljaka</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1. Opaža i opisuje svijet oko sebe pomoću osjetila</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1. Prepoznaje uzročno-posljedične veze oko sebe</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1. Objašnjava uočeno, iskustveno i doživljajno</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1. Donosi jednostavne zaključke</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1. Postavlja jednostavna pitanja</p>
Jesen i ljudi svoje navike	<p>PID OŠ A.1.1. Brine se za čuvanje osobnog zdravlja</p> <p>PID OŠ B.1.2. Prepoznaje smjenu godišnjih doba i tome prilagođava</p> <p>PID OŠ B.1.2. Promatra, prati i bilježi promjene oko sebe</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1. Opaža i opisuje svijet oko sebe pomoću osjetila</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1. Donosi jednostavne zaključke</p>
Promjene u prirodi ujesen- razmisli, Odgovori, istraži	
<p><i>Promjene u prirodi zimi- domene</i> : A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOSI C. POJEDINAC I DRUŠTVO A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	

Zima- vremenske prilike, biljke i

životinje	<p>PID OŠ B.1.1.</p> <p>Predviđa i primjećuje promjene u prirodi oko sebe</p> <p>PID OŠ B.1.1.</p> <p>Opisuje vremenske prilike</p> <p>PID OŠ B.1.1.</p> <p>Povezuje promjene u prirodi sa živim bićima</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe pomoću osjetila</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Prepoznaje uzročno-posljedične veze oko sebe</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno i doživljajno</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Postavlja jednostavna pitanja</p>
Zima i ljudi	<p>PID OŠ A.1.1.</p> <p>Brine se za čuvanje osobnog zdravlja</p> <p>PID OŠ B.1.2.</p> <p>Prepoznaje smjenu godišnjih doba i tome prilagođava</p>
svoje navike	<p>PID OŠ B.1.2.</p> <p>Promatra, prati i bilježi promjene oko sebe</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe pomoću osjetila</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Promjene u prirodi zimi- razmisli, odgovori, istraži	
<p><i>Promjene u prirodi u proljeće- domene</i> : A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Proljeće- vremenske prilike, biljke i životinje	<p>PID OŠ B.1.1.</p> <p>Predviđa i primjećuje promjene u prirodi oko sebe</p> <p>PID OŠ B.1.1.</p> <p>Opisuje vremenske prilike</p> <p>PID OŠ B.1.1.</p>
Povezuje promjene u prirodi sa živim bićima	

<p>Proljeće i ljudi</p> <p>svoje navike</p>	<p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe pomoću osjetila</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Prepoznaje uzročno-posljedične veze oko sebe</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno i doživljajno</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Postavlja jednostavna pitanja</p> <p>PID OŠ A.1.1.</p> <p>Brine se za čuvanje osobnog zdravlja</p> <p>PID OŠ B.1.2.</p> <p>Prepoznaje smjenu godišnjih doba i tome prilagođava</p> <p>PID OŠ B.1.2.</p> <p>Promatra, prati i bilježi promjene oko sebe</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe pomoću osjetila</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
<p>Promjene u prirodi u proljeće- razmisli, odgovori, istraži</p>	

<i>Promjene u prirodi ljeti- domene</i> : A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOSI C. POJEDINAC I DRUŠTVO A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	
Ljeto- vremenske prilike, biljke i životinje	PID OŠ B.1.1. Predviđa i primjećuje promjene u prirodi oko sebe PID OŠ B.1.1. Opisuje vremenske prilike PID OŠ B.1.1. Povezuje promjene u prirodi sa živim bićima PID OŠ A.B.C.D.1.1. Opaža i opisuje svijet oko sebe pomoću osjetila PID OŠ A.B.C.D.1.1. Prepoznaje uzročno-posljedične veze oko sebe PID OŠ A.B.C.D.1.1. Objašnjava uočeno, iskustveno i doživljajno PID OŠ A.B.C.D.1.1. Donosi jednostavne zaključke
Ljeto i ljudi	PID OŠ B.1.1. Brine se za očuvanje svog zdravlja PID OŠ B.1.2. Prepoznaje smjenu godišnjeg doba i svoje navike prilagođava tome PID OŠ B.1.2. Promatra, prati i bilježi promjene oko sebe PID OŠ A.B.C.D.1.1. Opaža i opisuje svijet oko sebe pomoću svojih osjetila PID OŠ A.B.C.D.1.1. Donosi jednostavne zaključke
Promjene u prirodi ljeti - razmisli, odgovori, istraži	
<i>Obitelj i dom- domene</i> : A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOSI C. POJEDINAC I DRUŠTVO A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	
Moja obitelj	PID OŠ A.1.3.

	<p>Opisuje organiziranost zajednice u svome okružju (svoja obitelj), te prepoznaje važnost zajedništva kako bi ta zajednica djelovala</p> <p>PID OŠ A.1.3</p> <p>Prepoznaje važnost uređenja prostora u svome domu te brine o čistoći u njemu</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Obavlja dužnosti i pomaže u obitelji</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Otkriva svoju ulogu u zajednici i obitelji, povezanost s ostalim članovima s kojima je povezan događajima i interesima</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Određuje uzročno-posljedične veze</p>
U mojem domu	<p>PID OŠ A.1.3.</p> <p>Opisuje organiziranost zajednice u svom domu</p> <p>PID OŠ A.1.3.</p> <p>Vodi brigu o redu u domu</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Odgovorno ponašanje u domu	<p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Obavlja dužnosti i pomaže obitelji</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Ponaša se odgovorno u domu</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Koristi se svjesno i odgovorno telefonskim brojem 112</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Prepoznaje uzročno-posljedične veze</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Usporedba doma i škole	<p>PID OŠ A.1.3.</p> <p>Uspoređuje zajednicu doma i škole</p> <p>PID OŠ A.1.3.</p> <p>Prepoznaje važnost uređenja prostora u domu i i školi te brine o čistoći u domu i školi</p> <p>PID OŠ A.1.3.</p> <p>Uspoređuje pravila u domu i školi</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>

Obitelj i dom- razmisli, odgovori, istraži	
<i>Ja i moja zajednica- domene: C.POJEDINAC I DRUŠTVO</i>	
A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	
Ja i drugi u zajednici	<p>PID OŠ C.1.1.</p> <p>Zaključuje o svom ponašanju, odnosu i postupcima prema drugima i promišlja o utjecaju tih postupaka na druge PID OŠ C.1.1.</p> <p>Zaključuje o utjecaju pojedinaca i zajednice na njegovu osobnost i ponašanje</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Uvažava različitosti u svome okružju</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno i istraženo</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Ljudska i dječja prava	<p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Upoznaje prava djece i razgovara o njima</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Primjenjuje pravila i obavlja dužnosti</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Ponaša se u skladu s pravima djece i razgovara o njima</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Predlaže načine rješavanja problema</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Mi smo slični i različiti	<p>PID OŠ C.1.2</p> <p>Prepoznaje svoju posebnost i vrijednost kao i posebnosti i vrijednosti drugih osoba i zajednica kojima pripada te uočava važnost različitosti i ravnopravnosti</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Otkriva svoju ulogu u zajednici i povezanost s ostalim članovima s kojima je povezan događajima, interesima i vrijednostima</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Uvažava različitosti u svome okružju</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Odgovorna upotreba medija	<p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Koristi se odgovorno i sigurno IKT-om uz učiteljevu pomoć</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p>

	Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo
Ja i moja zajednica-razmisli, odgovori, istraži	
<i>Promet- domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOSI C. POJEDINAC I DRUŠTVO A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	
Snalazimo se u prostoru	PID OŠ B.1.3. Prepoznaje, razlikuje i primjenjuje odnose: gore-dolje, lijevo-desno, naprijed-natrag, unutar-izvan, ispod-iznad PID OŠ B.1.3. Istražuje vlastiti položaj, položaj druge osobe i položaj predmeta u prostornim odnosima PID OŠ B.1.3. Snalazi se u neposrednom okružju škole PID OŠ B.1.3. Uočava promjenljivost prostornih odnosa mijenjajući položaje u prostoru PID OŠ A.B.C.D.1.1. Donosi jednostavne zaključke
Ja u prometu	PID OŠ A.1.3. Prepoznaje organizaciju prometa (promet, prometnica, pješaci, vozači, prometni znakovi...) PID OŠ A.B.C.D.1.1. Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.1.1. Crta opaženo
Ponašanje u prometu	PID OŠ B.1.3. Snalazi se u neposrednom okružju doma i škole uz poštivanje i primjenu prometnih pravila PID OŠ C.1.2. Ponaša se odgovorno na javnim mjestima i u prometu PID OŠ A.B.C.D.1.1. Donosi jednostavne zaključke
Promet- razmisli, odgovori, istraži	
<i>Snalaženje u vremenu-domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOSI C. POJEDINAC I DRUŠTVO A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	
Dan i doba dana	PID OŠ A.1.2.

	<p>Određuje i imenuje doba dana opažajući organiziranost vremena PID OŠ A.1.2.</p> <p>Prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na doba dana PID OŠ B.1.1.</p> <p>Povezuje izmjenu dana i noći s promjenama u životu ljudi PID OŠ B.1.2.</p> <p>Reda svoje obveze, aktivnosti, događaje i promjene u danu PID OŠ B.1.2.</p> <p>Promatra, bilježi i prati promjene i aktivnosti s obzirom na izmjenu dana i noći PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Raspravlja, uspoređuje, prikazuje na različite načine rezultate istraživanja</p>
Dani u tjednu	<p>PID OŠ A.1.2.</p> <p>Određuje i imenuje dane u tjednu opažajući organiziranost vremena PID OŠ A.1.2.</p> <p>Pravilno reda dane u tjednu i prepoznaje važnost organiziranosti vremena PID OŠ B.1.2.</p> <p>Reda svoje obveze, aktivnosti i događaje u tjednu PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Raspravlja, uspoređuje i prikazuje na različite načine rezultate istraživanja</p>
Jučer, danas, sutra	<p>PID OŠ A.1.2.</p> <p>Prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na jučer, danas, sutra, vremenskom crtom ili lentom PID OŠ B.1.2.</p> <p>Određuje jučer, danas, sutra na primjerima iz svakodnevnog života i opisuje njihovu promjenljivost PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</p>
Snalaženje u vremenu- razmisli, odgovori, istraži	
<p><i>Istražujemo svijet koji nas okružuje- domene:</i></p> <p>A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</p> <p>A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Živo i neživo	<p>PID OŠ A.1.1.</p> <p>Uspoređuje obilježja živoga i neživoga u neposrednom okolišu PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p>

	<p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Red u prirodi	<p>PID OŠ A.1.1.</p> <p>Uočava red u prirodi na primjeru biljaka, životinja i ljudi PID OŠ A.1.1.</p> <p>Razvrstava bića, stvari ili pojave u skupine primjenom određenog kriterija, objašnjavajući sličnosti i razlike među njima PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Raspravlja, uspoređuje i prikazuje na različite načine rezultate istraživanja</p>
Rast i razvoj biljke	<p>PID OŠ B.1.1.</p> <p>Opisuje rast i razvoj biljke PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima i mjerenjima PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</p>
Tvari i njihova svojstva	<p>PID OŠ A.1.1.</p> <p>Imenuje i razlikuje stvari u svom okruženju (voda, zrak, zemlja, plastika, metal...) PID OŠ A.1.1.</p> <p>Razlikuje svojstva stvari koja istražuje svojim osjetilima PID OŠ A.1.1.</p> <p>Otkriva da se stvari mogu miješati PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima i mjerenjima PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Raspravlja, uspoređuje i prikazuje na različite načine rezultate istraživanja</p>
Cjelina i dijelovi	<p>PID OŠ A.1.1.</p> <p>Otkriva da cjelinu čine dijelovi, da se različite cjeline mogu dijeliti na sitne dijelove</p>

	<p>PID OŠ A.1.1.</p> <p>Otkriva da dijelovi i cjeline imaju različita obilježja</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Crta opaženo i imenuje dijelove</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Raspravlja, uspoređuje i prikazuje na različite načine rezultate istraživanja</p>
Istražujemo svijet oko nas- razmisli, odgovori, istraži	
<p><i>Moje tijelo i zdravlje- domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Moje tijelo	<p>PID OŠ A.1.1.</p> <p>Imenuje dijelove svoga tijela i prepoznaje razlike između djevojčice i dječaka</p> <p>PID OŠ B.1.1.</p> <p>Opisuje svoj rast i razvoj</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Čuvajmo svoje zdravlje	<p>PID OŠ A.1.1.</p> <p>Navodi primjere redovitog održavanja osobne čistoće i tjelevoježbe povezujući ih sa očuvanjem zdravlja</p> <p>PID OŠ B.1.1.</p> <p>Brine se za očuvanje osobnoga zdravlja</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Ponaša se odgovorno prema svome zdravlju</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Pravilna prehrana	<p>PID OŠ A.1.1.</p> <p>Navodi dnevne obroke povezujući ih s očuvanjem zdravlja</p> <p>PID OŠ B.1.1.</p> <p>Brine se za očuvanje osobnoga zdravlja</p> <p>PID OŠ C.1.2.</p> <p>Ponaša se odgovorno prema svome zdravlju</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Čuvajmo čistoću okoliša	PID OŠ B.1.1.

	<p>Brine se za očuvanje okruženja u kojem živi i boravi PID OŠ C.1.2.</p> <p>Ponaša se odgovorno prema okruženju PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima</p>
Moje tijelo i zdravlje- razmisli, odgovori i istraži	
<p><i>Energija-domena: D. ENERGIJA</i></p> <p>A.B.C.D. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Uređaji i energija	<p>PID OŠ D.1.1.</p> <p>Opisuje uređaje iz svakodnevnog života i njihovu svrhu PID OŠ D.1.1.</p> <p>Objašnjava na temelju vlastitog iskustva važnost energije u svakodnevnom životu PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</p>
Odgovorna uporaba uređaja	<p>PID OŠ D.1.1.</p> <p>Prepoznaje i opisuje opasnosti koje se mogu javiti prilikom oštećenja uređaja PID OŠ D.1.1.</p> <p>Razvija naviku isključivanja uređaja kada se njime ne koristi, brine se o čišćenju i čuvanju svojih uređaja te je svjestan štetnosti dugotrajne i nepravilne upotrebe uređaja PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Energija- razmisli, odgovori, istraži	
<p><i>Blagdani- domena: C. POJEDINAC I DRUŠTVO</i></p> <p>A.B.C.D. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Dani kruha	<p>PID OŠ C.1.1.</p> <p>Sudjeluje u obilježavanju događaja, praznika i blagdana PID OŠ A.B.C.D.1.1.</p> <p>Raspravlja, uspoređuje i prikazuje na različite načine rezultate istraživanja</p>
Božić	PID OŠ C.1.1.

	Sudjeluje u obilježavanju događaja, praznika i blagdana PID OŠ A.B.C.D.1.1. Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo
Uskrs	PID OŠ C.1.1. Sudjeluje u obilježavanju događaja, praznika i blagdana PID OŠ A.B.C.D.1.1. Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo
Dan državnosti	PID OŠ C.1.1. Sudjeluje u obilježavanju događaja, praznika i blagdana PID OŠ A.B.C.D.1.1. Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo

Tablica2: Prikaz domena, sadržaja i ishoda u nastavi prirode i društva u prvom razredu osnovne škole (Preuzeto iz udžbenika *Istražujemo naš svijet 1* (Letina, Kisovar Ivanda, De Zan); [eSfera - Istražujemo naš svijet 1: prelistaj udžbenik \(e-sfera.hr\)](#) 19.5.2023.)

U prvom razredu nastava prirode i društva sadrži 70 sati godišnje. Gore prisutna tablica prikazuje nam popis sadržaja (udžbeničkih jedinica) te ishode koje svaka od njih treba ostvariti. U prvom razredu u udžbeniku *Istražujemo naš svijet* autora Letina, Kisovar Ivanda i De Zan, prisutno je 54 lekcija, to jest, nastavnih jedinica. Najzastupljenije su domene *Organiziranost svijeta oko nas* i *Promjene i odnosi*, a najmanje *Energija*. Od toga, istraživački pristup (PID OŠ A.B.C.D.1.1.) pronalazimo u 42 lekcije što čini 77,78%. Nastavne jedinice podijeljene su na društveno-humanističko i prirodoslovno područje. U izabranome udžbeniku prvoga razreda zastupljene su 32 teme koje pripadaju društveno-humanističkome području, što čini 59%, dok preostale 22 teme spadaju u prirodoslovno područje što čini 41%.

Najviše nastavnih jedinica bazira se na glagolima „usporedi“ te „prepoznaj“. Pomoću tih glagola dijete uči razmišljati o različitostima u prirodi, našoj okolini, ali i između sebe i svojih prijatelja.

DAN DRŽAVNOSTI

RAZMISLI
Zašto je na školi istaknuta hrvatska zastava?

Dan državnosti slavimo 30. svibnja.
Na taj je dan prvi puta zasjedao Hrvatski sabor.
Na zgrade se postavljaju hrvatske zastave.
Time obilježavamo Dan državnosti.

ODGOVORI

- Opiši hrvatsku zastavu.
- Zašto voliš svoju domovinu?
- Kako se u tvojemu mjestu obilježava Dan državnosti?

ISTRAŽI
Gdje se sve može vidjeti hrvatska zastava?

120

RB, str. 114.

Slika 3: Primjer problemskog zadatka

(preuzeto: [eSfera - Istražujemo naš svijet 1: prelistaj udžbenik \(e-sfera.hr\)](https://e-sfera.hr) ; 19.5.2023.)

Nastavna jedinica „Dan državnosti“ pripada društveno- humanističkom području. Na prikazanoj slici možemo uočiti način obrade pojedine, istaknute, nastavne jedinice. Djeci se ne pristupa načinom gdje oni moraju čitati tekst, učiti napamet i monotono obrađivati nova znanja, već uče aktivnim sudjelovanjem i samostalnim zaključivanjem. Učenicima se postavljaju pitanja „zašto“, „kako“, opiši“ i gdje“. Sva ta pitanja dio su kolumni „razmisli“ , „odgovori“ i „istraži“. Ranijim teorijskim i tabličnim dijelom pisanoga rada dali smo uvid u važnost upravo takvog načina obrazovanja u obrazovnom sustavu . Dijete takvim načinom razvija svoje kognitivno, intelektualno i emocionalno stanje.

7.2. DRUGI RAZRED

<p><i>Ja i moja zajednica- domene: A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</i></p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Ovo sam ja	<p>PID OŠ C.2.1.</p> <p>Razvija spoznaju o sebi u odnosu na druge i objašnjava ulogu pojedinca i zajednice na osobni razvoj</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Objašnjava učeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</p>
Moja obitelj i rodbina	<p>PID OŠ A.2.3.</p> <p>Navodi članove uže i šire obitelji te prikazuje organiziranost obiteljske zajednice</p> <p>PID OŠ C.2.2.</p> <p>Ispunjava dužnosti i pomaže u obitelji</p> <p>PID OŠ C.2.2.</p> <p>Dogovara se i raspravlja o pravilima i dužnostima u obitelji te posljedicama zbog njihova nepoštovanja</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Ja i drugi u zajednici u školi	<p>PID OŠ A.2.3.</p> <p>Spoznaje organiziranost zajednice u svome okružju</p> <p>PID OŠ C.2.1.</p> <p>Objašnjava i raspravlja o različitim ulogama pojedinaca u zajednicama te povezanosti zajednice prema događajima, interesima, vrijednostima</p> <p>PID OŠ C.2.1.</p> <p>Promišlja o utjecaju zajednice na pojedinca i obratno PID OŠ C.2.2.</p> <p>Uvažava različitosti (stavovi i mišljenja)</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>

Pravila i dužnosti u zajednici	<p>PID OŠ A.2.3.</p> <p>Spoznaje organiziranost zajednice u svome okruženju te važnost pravila za njezino djelovanje</p> <p>PID OŠ C.2.2.</p> <p>Dogovara se i raspravlja o pravilima i dužnostima te posljedicama zbog njihova nepoštivanja</p> <p>PID OŠ C.2.2.</p> <p>Ispunjava dužnosti i pomaže u razredu</p> <p>PID OŠ C.2.2.</p>
--------------------------------	---

	<p>Raspravlja se o pravima djece</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Uočava probleme i predlaže rješenja</p>
Ponašam se odgovorno	<p>PID OŠ C.2.2.</p> <p>Odgovorno se služi telefonskim brojevima</p> <p>PID OŠ C.2.2.</p> <p>Preuzima odgovornost za svoje ponašanje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno i istraženo</p>
<p><i>Promjene u prirodi u jesen-domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	

<p>Jesen- vremenske prilike, biljke i životinje</p>	<p>PID OŠ A.2.1. Povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima PID OŠ B.2.2. Prepoznaje promjene u prirodi unutar godišnjeg doba, uspoređuje duljinu dana i noći, početak i kraj određenog godišnjeg doba, promjene u životu biljaka i životinja PID OŠ B.2.2. Prati promjene i bilježi ih u kalendar PID OŠ A.B.C.D.2.1. Opaža i opisuje svijet oko sebe PID OŠ A.B.C.D.2.1. Prepoznaje uzročno-posljedične veze u neposrednom okruženju PID OŠ A.B.C.D.2.1. Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo PID OŠ A.B.C.D.2.1. Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.2.1. Postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama u prirodi</p>
<p>Jesen i ljudi</p>	<p>PID OŠ A.2.1. Povezuje vremenske prilike s godišnjim dobima PID OŠ B.2.2. Prepoznaje promjene u prirodi unutar godišnjeg doba: promjene u životu i radu ljudi PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p>

	<p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima PID OŠ A.B.C.D.2.1. Donosi jednostavne zaključke</p>
<p><i>Promjene u prirodi zimi-domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOSI A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	

<p>Zima- vremenske prilike, biljke i životinje</p>	<p>PID OŠ A.2.1. Povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima PID OŠ B.2.2. Prepoznaje promjene u prirodi unutar godišnjeg doba, uspoređuje duljinu dana i noći, početak i kraj određenog godišnjeg doba, promjene u životu biljaka i životinja PID OŠ B.2.2. Prati promjene i bilježi ih u kalendar PID OŠ A.B.C.D.2.1. Opaža i opisuje svijet oko sebe PID OŠ A.B.C.D.2.1. Prepoznaje uzročno-posljedične veze u neposrednom okruženju PID OŠ A.B.C.D.2.1. Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo PID OŠ A.B.C.D.2.1. Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.2.1. Postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama u prirodi</p>
<p>Zima i ljudi</p>	<p>PID OŠ A.2.1. Povezuje vremenske prilike s godišnjim dobima PID OŠ B.2.2. Prepoznaje promjene u prirodi unutar godišnjeg doba: promjene u životu i radu ljudi PID OŠ A.B.C.D.2.1. Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima PID OŠ A.B.C.D.2.1. Donosi jednostavne zaključke</p>
<p><i>Promjene u prirodi u proljeće-domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOSI A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
<p>Proljeće- vremenske prilike, biljke i životinje</p>	<p>PID OŠ A.2.1. Povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima PID OŠ B.2.2.</p>

	<p>Prepoznaje promjene u prirodi unutar godišnjeg doba, uspoređuje duljinu dana i noći, početak i kraj određenog godišnjeg doba, promjene u životu biljaka i životinja PID OŠ B.2.2.</p> <p>Prati promjene i bilježi ih u kalendar PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Prepoznaje uzročno-posljedične veze u neposrednom okruženju PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama u prirodi</p>
Proljeće i ljudi	<p>PID OŠ A.2.1.</p> <p>Povezuje vremenske prilike s godišnjim dobima PID OŠ B.2.2.</p> <p>Prepoznaje promjene u prirodi unutar godišnjeg doba: promjene u životu i radu ljudi PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
<p><i>Promjene u prirodi ljeti-domene: A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</i></p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Ljeto- vremenske prilike, biljke i životinje	<p>PID OŠ A.2.1.</p> <p>Povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima PID OŠ B.2.2.</p> <p>Prepoznaje promjene u prirodi unutar godišnjeg doba, uspoređuje duljinu dana i noći, početak i kraj određenog godišnjeg doba, promjene u životu biljaka i životinja PID OŠ B.2.2.</p> <p>Prati promjene i bilježi ih u kalendar PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Prepoznaje uzročno-posljedične veze u neposrednom okruženju PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p>

	<p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama u prirodi</p>
Ljeto i ljudi	<p>PID OŠ A.2.1.</p> <p>Povezuje vremenske prilike s godišnjim dobima PID OŠ B.2.2.</p> <p>Prepoznaje promjene u prirodi unutar godišnjeg doba: promjene u životu i radu ljudi PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke.</p>
<p><i>Ja u prometu- domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOSI C. POJEDINAC I DRUŠTVO A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Snalazimo se u prostoru	<p>PID OŠ B.2.4.</p> <p>Snalazi se u neposrednome okruženju prema objektima i dijelovima prirode PID OŠ B.2.4.</p> <p>Opisuje objekte i dijelove prirode prema kojima se snalazi u prostoru PID OŠ B.2.4.</p> <p>Prikazuje objekte i dijelove prirode u međusobnome odnosu PID OŠ B.2.4.</p> <p>Izrađuje i provjerava skicu kretanja PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Prometna sredstva i vrste prometa	<p>PID OŠ B.2.3.</p> <p>Opisuje važnost organizacije prometa u svome okružju PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Putujemo zrakoplovom Putujemo brodom Putujemo vlakom Putujemo autobusom	<p>PID OŠ A.2.3.</p> <p>Opisuje važnost organizacije prometa u svome okružju PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Sigurnost u prometu	<p>PID OŠ A.2.3.</p> <p>Opisuje važnost organizacije prometa u svome okružju</p>

	<p>PID OŠ C.2.2.</p> <p>Preuzima odgovornost za svoje ponašanje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
<p><i>Snalaženje u vremenu- domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Vrijeme mjerimo urom	<p>PID OŠ A.2.2.</p> <p>Objašnjava važnost organiziranja i snalaženja u vremenu</p> <p>PID OŠ A.2.2.</p> <p>Mjeri vrijeme satom (urom) ili štopericom, očitano vrijeme iskazuje riječima, procjenjuje i mjeri trajanje svakodnevnih i ostalih životnih aktivnosti</p> <p>PID OŠ A.2.2.</p> <p>Uspoređuje i reda događaje koji su se dogodili tijekom dana, sata, tjedna</p> <p>PID OŠ B.2.3.</p> <p>Snalazi se u vremenu</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Crta opaženo i označava dijelove ure</p>
Mjeseci i godine	<p>PID OŠ A.2.2.</p> <p>Uspoređuje i reda događaje koji su se dogodili tijekom mjeseca i godine</p> <p>PID OŠ A.2.2.</p> <p>Objašnjava organiziranost vremena u godini, navodi mjesece u godini, broj dana u pojedinim mjesecima</p> <p>PID OŠ B.2.3.</p> <p>Snalazi se u vremenu</p> <p>PID OŠ B.2.3.</p> <p>Povezuje događaje i promjene u vremenu pokazujući ih na vremenskoj crti ili lenti vremena crtežom, grafičkim prikazom i slično uz upotrebu IKT-a ovisno o uvjetima</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Raspravlja, uspoređuje i prikazuje na različite načine rezultate istraživanja</p>
Godina, godišnja doba	<p>PID OŠ B.2.3.</p> <p>Snalazi se u vremenu</p> <p>PID OŠ A.2.1.</p> <p>Povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima</p> <p>PID OŠ B.2.2.</p>

	<p>Prepoznaje promjene u prirodi unutar godišnjeg doba: uspoređuje duljinu dana i noći, početak i kraj određenog godišnjeg doba PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p><u>Postavlja pitanja o prirodnim pojavama</u></p>
Kalendar	<p>PID OŠ A.2.2.</p> <p>Upisuje i planira događanja u dnevni, tjedni, mjesečni i godišnji raspored PID OŠ A.2.2.</p> <p>Služi se kalendarom PID OŠ B.2.3.</p> <p>Snalazi se u vremenu PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Sadašnjost, prošlost i budućnost	<p>PID OŠ A.2.2.</p> <p>Smješta događaje povezane s neposrednim okruženjem s prošlosti, sadašnjosti i budućnosti PID OŠ B.2.3.</p> <p>Snalazi se u vremenu PID OŠ B.2.3.</p> <p>Uspoređuje nedavnu prošlost i sadašnjost i predviđa buduće događaje te promjene i odnose u budućnosti PID OŠ B.2.3.</p> <p>Povezuje događaje i promjene u vremenu pokazujući ih na vremenskoj crti ili lenti vremena crtežom, grafičkim prikazom i slično uz upotrebu IKT-a ovisno o uvjetima PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
<p><i>Moje tijelo i zdravlje- domene: A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</i></p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Moje tijelo	<p>PID OŠ A.2.1.</p> <p>Određuje i opisuje ulogu osnovnih dijelova tijela PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Crta uočeno i označava/imenuje dijelove</p>
Čuvajmo svoje zdravlje	<p>PID OŠ A.2.1.</p>

	<p>Istražuje načine brige za zdravlje PID OŠ B.2.1.</p> <p>Opisuje važnost tjelesne aktivnosti, prehrane i odmora za razvoj svoga tijela i zdravlja PID OŠ B.2.1.brine se za očuvanje osobnoga zdravlja PID OŠ B.2.1.</p> <p>Uvažava vremensko ograničenje rada s digitalnom tehnologijom PID OŠ C.2.2.</p> <p>Preuzima odgovornost za svoje ponašanje PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</p>
Zdrava prehrana	<p>PID OŠ A.2.1.</p> <p>Istražuje povezanost raznolike i redovite prehrane sa zdravljem PID OŠ B.2.1.</p> <p>Brine se za očuvanje osobnoga zdravlja PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
<p><i>Naše mjesto- domene: A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</i></p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Mjesto u kojemu živim	<p>PID OŠ A.2.3.</p> <p>Opisuje što čini mjesto u kojemu živi te gdje se nalazi i kako je organizirano PID OŠ C.2.2.</p> <p>Ispunjava dužnosti i pomaže u mjestu PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Prirodni oblici u našem okružju	<p>PID OŠ A.2.3.</p> <p>Razlikuje prirodne oblike u neposrednome okružju PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima i mjerenjima</p>
Zanimanja ljudi u mjestu	<p>PID OŠ A.2.3.</p> <p>Opisuje zanimanja u mjestu u kojemu živi PID OŠ C.2.3.</p> <p>Prepoznaje važnost različitih zanimanja i djelatnosti u mjestu PID OŠ C.2.3.</p> <p>Povezuje djelatnosti ljudi s okolišem</p>

	<p>PID OŠ C.2.3. Opisuje ulogu i utjecaj zajednice i okoliša na djelatnost ljudi u neposrednoj okolini</p> <p>PID OŠ C.2.3. Prepoznaje važnost i vrijednost svakog zanimanja i rada</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1. Prepoznaje uzročno-posljedične veze u svom okružju</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1. Donosi jednostavne zaključke</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1. Raspravlja, uspoređuje, prikazuje na različite načine rezultate istraživanja</p>
Vrijednost rada i štednja	<p>PID OŠ C.2.3. Opisuje povezanost rada i zarade</p> <p>PID OŠ C.2.3. Prepoznaje važnost i vrijednost svakog zanimanja i rada</p> <p>PID OŠ C.2.3. Razvija odgovornost prema trošenju novca i štednji PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Kulturna i prirodna baština našeg mjesta	<p>PID OŠ C.2.1. Opisuje i postavlja pitanja povezana s povijesnom, kulturnom i prirodnom baštinom svoga mjesta</p> <p>PID OŠ C.2.1. Navodi primjere i objašnjava načine zaštite i očuvanja prirodne, kulturne i povijesne baštine</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1. Donosi jednostavne zaključke</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1. Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Postavlja pitanja o društvenim pojavama</p>
Ustanove u mjestu(kulturne/zdravstvene/ ostale)	<p>PID OŠ A.2.3. Opisuje što čini mjesto u kojemu živi te gdje se što nalazi i kako je organizirano</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1. Donosi jednostavne zaključke</p>
<p><i>Istražujemo prirodu- domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOSI C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p>	

A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	
Obilježja živog i neživog svijeta	<p>PID OŠ A.2.1.</p> <p>Opisuje i razvrstava živo od neživoga u prirodi</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Biljke u našem okolišu	<p>PID OŠ A.2.1.</p> <p>Razvrstava biljke iz svog okoliša u skupine prema kriteriju koji ih povezuje i objašnjava sličnosti i razlike (pripada/ne pripada skupini po nekome kriteriju, prema obliku lista, boji cvijeta, jestivo/nejestivo, voće i povrće...)</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Životinje u našem okolišu	<p>PID OŠ A.2.1.</p> <p>Razvrstava životinje iz svog okoliša u skupine prema kriteriju koji ih povezuje i objašnjava sličnosti i razlike (pripada/ne pripada skupini po nekome kriteriju, prepoznaje različite načine kretanja...)</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Istražujemo tvari i njihova svojstva	<p>PID OŠ A.2.1.</p> <p>Ispituje osjetilima i prepoznaje svojstva tvari (tekuće, čvrsto, hrapavo, gusto, rijetko, boja, miris, vodootpornost, prozirnost...)</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>raspravlja</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p>

	Donosi jednostavne zaključke
Čuvamo svoj okoliš	<p>PID OŠ A.2.1.</p> <p>Objašnjava važnost organiziranja i razvrstavanja otpadnih tvari u okolišu, razlikuje otpad i smeće te razvrstava otpad</p> <p>PID OŠ B.2.1.</p> <p>Brine se za okružje u kojem živi i boravi</p> <p>PID OŠ B.2.1.</p> <p>Razdvaja otpad i smeće</p> <p>PID OŠ B.2.1.</p> <p>Prepoznaje zvučno i svjetlosno onečišćenje okoliša</p> <p>PID OŠ C.2.2.</p> <p>Preuzima odgovornost za svoje ponašanje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Opaža i zapisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Postavlja pitanja o prirodnim i društvenim pojavama</p>
<i>Energija- domene: D. ENERGIJA</i>	
A.B.C.D. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	
Oblici i izvori energije	<p>PID OŠ D.2.1.</p> <p>Prepoznaje i razlikuje različite izvore energije koje ga okružuju</p> <p>PID OŠ D.2.1.</p> <p>Razlikuje oblike energije koje ga okružuju</p> <p>PID OŠ D.2.1.</p> <p>Prepoznaje prijenos električne energije do mjesta korištenja i prijenos topline s toplijega na hladnije mjesto ili predmet</p> <p>PID OŠ D.2.1.</p> <p>Prepoznaje pretvorbu električne energije u toplinu i svjetlost PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</p>
Energija u našem životu	<p>PID OŠ D.2.1.</p> <p>Objašnjava važnost energije u svakodnevnom životu</p> <p>PID OŠ D.2.1.</p> <p>Povezuje hranu i prehranu s opskrbom tijela energijom ukazujući na važnost pravilne prehrane za zdravlje čovjeka</p> <p>PID OŠ D.2.1.</p>

	<p>Navodi različite primjere prometnih sredstava i njihovih izvora energije PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p><u>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</u></p>
Štedimo energiju	<p>PID OŠ D.2.1.</p> <p>Objašnjava načine uštede energije na koje sam može utjecati PID OŠ D.2.1.</p> <p>Objašnjava povezanost svoga ponašanja pri korištenju energijom s njenom uštedom PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Uočava probleme i predlaže rješenja PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p><u>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</u></p>
<p><i>Blagdani-domene: C. POJEDINAC I DRUŠTVO</i></p> <p>A.B.C.D.1.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Dani kruha	<p>PID OŠ C.2.1.</p> <p>Sudjeluje i predlaže načine obilježavanja događaja i blagdana PID OŠ C.2.3.</p> <p>Povezuje djelatnosti ljudi s okolišem PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p>Donosi jednostavne zaključke</p>
Božić i Nova godina	<p>PID OŠ C.2.1.</p> <p>Sudjeluje i predlaže načine obilježavanja događaja i blagdana PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p><u>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</u></p>
Uskrs	<p>PID OŠ C.2.1.</p> <p>Sudjeluje i predlaže načine obilježavanja događanja i blagdana PID OŠ A.B.C.D.2.1</p> <p><u>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</u></p>
Dan državnosti	<p>PID OŠ C.2.1.</p> <p>PID OŠ C.2.1.</p> <p>Sudjeluje i predlaže načine obilježavanja događanja i blagdana PID OŠ C.2.1.</p> <p>Uspoređuje ulogu i utjecaj pojedinca i zajednice na razvoj identiteta PID OŠ A.B.C.D.2.1.</p> <p><u>Objašnjava uočeno, iskustveno doživljeno ili istraženo</u></p>

Tablica3: Prikaz domena, sadržaja i ishoda u nastavi prirode i društva u drugom razredu osnovne škole (Preuzeto iz udžbenika *Istražujemo naš svijet 2* (Kisovar Ivanda, Letina); [eSfera - Istražujemo naš svijet 2: prelistaj udžbenik \(e-sfera.hr\)](#) 19.5.2023.)

Gore prisutna tablica prikazuje nam popis sadržaja (udžbeničkih jedinica) te ishode koje svaka od njih treba ostvariti. U drugom razredu u udžbeniku *Istražujemo naš svijet 2* autora Kisovar Ivanda, Letina, prisutne su 42 lekcije, to jest, nastavne jedinice. Koncepti *Pojedinac i društvo*, *Promjene i odnosi* te *Organiziranost svijeta oko nas* jednako su zastupljeni, dok je koncept *Energija* ponovno najmanje zastupljen. Od toga, istraživački pristup (PID OŠ A.B.C.D.1.1.) pronalazimo u svim lekcijama što čini 100%. Teme su također podijeljene u dva područja te u ovome razredu. Zastupljenost ova dva područja, u drugome razredu osnovne škole u udžbeniku *Istražujemo naš svijet*, jednaka je, to jest, svako od navedenih područja čini po 21 temu, tj. 50%.

Ishodi u ovom razredu započinju glagolima „*usporedi*“, „*snalazi se*“, „*zaključ*“, „*raspravi*“, „*opiši*“, „*razmisli*“, „*predvidi*“. Od njih najviše se pažnje daje glagolima „*usporedi*“ i „*objasni*“ gdje se od djeteta očekuje da pokuša razumjeti organizaciju živih i neživih bića u prirodi, važnost korištenja i štednje energije te odnose između ljudskih bića.

Uskrs

Nabroj nekoliko riječi kojih se sjetiš kada čuješ riječ Uskrs.

--	--	--

Uskrs je kršćanski blagdan kojim se slavi uskrsnuće Isusa Krista. Slavi se u proljeće.

Vrijeme prije Uskrsa nazivamo **korizmom**. Vjernici se odricanjem u korizmi pripremaju za Uskrs. Tjedan prije Uskrsa nazivamo **Veliki tjedan**.

Uoči Uskrsa bojimo i ukrašavamo jaja – **pisanice**.

Oslikano jaje simbol je novog života.

Na Uskrs vjernici odlaze u crkvu i nose hranu na blagoslov.

Obitelj se okuplja na zajedničkom objedu. Jedni drugima čestitaju Uskrs i daruju pisanice.

Veliki petak

uskrсни objed

Prouči sliku i nabroji što se tradicionalno jede za uskrсни objed.

ODGOVORI

1. Na koje se sve načine mogu ukrašavati pisanice?
2. Kako čestitamo Uskrs?
3. Zašto je jaje simbol novog života?

ISTRAŽI

1. Istraži običaje koji su vezani za Uskrs. Opiši običaj koji ti se najviše sviđa.

RB, str. 105.

Slika4: Primjer problemskog zadatka

(preuzeto: [eSfera - Istražujemo naš svijet 2: prelistaj udžbenik \(e-sfera.hr\)](https://e-sfera.hr) ; 19.5.2023.)

Kada pogledamo sliku 4, uočavamo ponovno zahtijevanje aktivnosti djeteta, a izbjegavanje monotonosti. Na samom početku želja je potražnje maštovitosti djeteta te prisjećanje prvih asocijacija na određeni pojam. Takvom aktivnošću također možemo uvidjeti na različitosti razmišljanja između učenika. Nakon ove igre, dolazimo do najzanimljivijih i najbitnijih činjenica povezane s Uskrsom. Ovime radimo na ponavljanju dosadašnjih znanja učenika te vježbanju razgovjetnog i jasnog čitanja, a potom razgovaramo o vlastitim običajima i navikama za vrijeme tog blagdana. Na kraju sata nalazi se kratko ponavljanje naučenog odgovarajući na jednostavna pitanja, a potom prelazimo na istraživački pristup zadavajući zadatak opisivanja običaja i tradicije pojedinom učeniku.

7.3. TREĆI RAZRED

<i>Snalaženje u prostoru- domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOSI A.B.C.D.3.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	
Stajalište i obzor	PID OŠ B.3.4. Prepoznaje utjecaj promjene stajališta i vremenskih uvjeta na obzor PID OŠ A.B.C.D.3.1.

	<p>Promatra i opisuje PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provjerava i uočava pogreške</p>
Strane svijeta	<p>PID OŠ A.3.3.</p> <p>Imenuje strane svijeta PID OŠ B.3.4.</p> <p>Snalazi se u zavičajnome prostoru prema glavnim i sporednim stranama svijeta PID OŠ A.B.C.D.3.1</p> <p>Promatra i opisuje</p>
Snalaženje u prostoru	<p>PID OŠ B.3.4.</p> <p>Snalazi se u zavičajnome prostoru prema glavnim i sporednim stranama svijeta PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Prikazuje i analizira podatke, zaključuje PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provjerava i uočava pogreške</p>
<p><i>Nastanak i primjena zemljovida – domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOSI C. POJEDINAC I DRUŠTVO A.B.C.D.3.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Maketa i plan mjesta	<p>PID OŠ B.3.4.</p> <p>Čita i tumači plan mjesta prema tumaču znakova PID OŠ B.3.4.</p> <p>Kreće se od točke A do točke B koristeći se planom PID OŠ B.3.4.</p> <p>Izrađuje plan neposrednog okružja različitim načinima PID OŠ A.3.3.</p> <p>Primjenjuje pravila organizacije i označavanja prostora u izradi ili korištenju plana mjesta, čitanju geografske karte PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje</p>
Izgled zavičaja je raznolik	<p>PID OŠ B.3.4.</p> <p>Prepoznaje prostorna obilježja zavičaja koja uvjetuju način života ljudi PID OŠ C.3.1.</p> <p>Raspravlja kako izgled zavičaja utječe na način života</p>

	<p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke</p>
Zemljovid ili geografska karta	<p>PID OŠ B.3.4.</p> <p>Čita zemljovid</p> <p>PID OŠ A.3.3.</p> <p>Primjenjuje pravila organizacije i označavanja prostora u izradi ili korištenju plana mjesta, čitanju geografske karte</p> <p>PID OŠ A.3.3.</p> <p>Opisuje izgled zavičaja te ga uspoređuje s umanjenim prikazom</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke</p>
<p><i>Naš zavičaj-domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D.3.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
<p>Naš zavičaj</p> <p>(nizinski/brežuljkasti/gorski/primorski)</p>	<p>PID OŠ C.3.1.</p> <p>Objašnjava društvenu i prirodnu raznolikost, posebnost i prepoznatljivost zavičaja koristeći se različitim izvorima</p> <p>PID OŠ C.3.1</p> <p>Raspravlja o svojoj ulozi i povezanosti sa zavičajem prema događajima, interesima i vrijednostima.</p> <p>PID OŠ C.3.1.</p> <p>Raspravlja kako izgled zavičaja utječe na način života</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke</p>
Djelatnosti ljudi u zavičaju	<p>PID OŠ B.3.4.</p> <p>Prepoznaje prostorna obilježja zavičaja koja utječu na način života ljudi</p> <p>PID OŠ C.3.1.</p> <p>Raspravlja kako izgled zavičaja utječe na način života ljudi</p> <p>PID OŠ C.3.3.</p> <p>Objašnjava važnost različitih zanimanja i djelatnosti u zavičaju</p> <p>PID OŠ C.3.3.</p> <p>Navodi prednosti i nedostatke zavičajnog okruženja i povezuje ih s gospodarskim mogućnostima</p>

	<p>PID OŠ C.3.3.</p> <p>Opisuje i predlaže načine gospodarskog razvoja mjesta</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Postavlja pitanja</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke</p>
Prometna povezanost naselja u zavičaju	<p>PID OŠ A.3.3.</p> <p>Opisuje prometnu povezanost zavičaja</p>
<p><i>Istražujemo svijet koji nas okružuje-domene:</i></p> <p>A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>A.B.C.D.3.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Istražujem poput znanstvenika/znanstvenica	<p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Postavlja pretpostavke očekivanim rezultatima</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Planira jednostavno istraživanje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Slijedi etape istraživačkog pristupa</p>
Mjerenje temperature	<p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Učenik mjeri i očitava</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provjerava i očitava pogreške</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Prikazuje i analizira podatke, zaključuje</p>
Tri stanja tvari	<p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje PID</p> <p>OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Postavlja pitanja</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Planira istraživanje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Prikazuje i analizira</p>
Svojstva i promjena stanja vode	<p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Istražuje različita svojstva i stanja vode (prozirnost, miris, boja, okus, taljenje leda...)</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p>

	<p>Postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Prikazuje i analizira podatke, zaključuje PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Slijedi etape istraživačkog pristupa PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provjerava i uočava pogreške PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Uočava novi problem</p>
Značenje vode za živa bića	<p>PID OŠ B.3.2.</p> <p>Zaključuje o odnosima u prirodi PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje PID OŠ A.B.C.D.3.1. Postavlja pitanja</p>
Istražujemo vremenske promjene	<p>PID OŠ A.3.1.</p> <p>Uočava i razlikuje vremenske pojave PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Postavlja pitanja PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Planira istraživanje (na koji način doći do odgovora) PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Prikazuje i analizira podatke, zaključuje</p>
<p><i>Moje tijelo i zdravlje-domene: A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</i></p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>A.B.C.D.3.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Ljudsko tijelo	<p>PID OŠ A.3.1.</p> <p>Zaključuje da se tijelo sastoji od dijelova- organa i da dijelovi čine cjelinu, organizam o kojem se treba brinuti PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Postavlja pitanja</p>
Brinem se o osobnom zdravlju	<p>PID OŠ B.3.1.</p> <p>Odgovorno se ponaša prema sebi, drugima, svome zdravlju i zdravlju drugih osoba</p>

	<p>PID OŠ B.3.1.</p> <p>Prepoznaje važnost okruženja za očuvanje tjelesnog, ali i mentalnog zdravlja</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1. Postavlja pitanja</p>
Brinem se o čistoći okoliša	<p>PID OŠ B.3.1.</p> <p>Opisuje djelovanje onečišćenja na zdravlje čovjeka</p> <p>PID OŠ B.3.1.</p> <p>Opisuje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš</p> <p>PID OŠ B.3.1.</p> <p>Objašnjava povezanost staništa i uvjeta u okolišu s promjenama u biljnome i životinjskom svijetu u zavičaju</p> <p>PID OŠ B.3.2.</p> <p>Procjenjuje utjecaj čovjeka na biljke i životinje u zavičaju</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Postavlja pitanja</p>
<p><i>Snalaženje u vremenu-domene: A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</i></p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D.3.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Sadašnjost, prošlost, budućnost	<p>PID OŠ B.3.3.</p> <p>Uspoređuje prošlost, sadašnjost i budućnost</p> <p>PID OŠ B.3.3.</p> <p>Raspravlja o utjecaju događaja, osoba i promjena na sadašnji i budući život čovjeka</p> <p>PID OŠ B.3.3.</p> <p>Prikazuje događaje, osobe i promjene u zavičaju tijekom prošlosti i sadašnjosti te ih predviđa u budućnosti služeći se kalendarom, vremenskom crtom, crtežom i sl., uz korištenje digitalnim interaktivnim uslugama, ovisno o uvjetima</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Postavlja pitanja</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke</p>
Moje prvo desetljeće	PID OŠ B.3.3

	<p>Opisuje svoje prvo desetljeće i na vremenskoj crti ili lenti vremena prikazuje značajne događaje u svom životu PID OŠ B.3.3</p> <p>Uspoređuje prošlost i sadašnjost i predviđa promjene i odnose u budućnosti PID OŠ A.3.2.</p> <p>Prikazuje vremenski slijed događaja na vremenskoj crti ili lenti vremena (desetljeće u životu učenika i njihove obitelji) i procjenjuje njihovu važnost PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Prikazuje i analizira podatke, zaključuje</p>
Stoljeće i tisućljeće	<p>PID OŠ A.3.2.</p> <p>Prikazuje vremenski slijed na vremenskoj crti ili lenti vremena (stoljeće i tisućljeće na primjeru kulturno-povijesnih spomenika koje učenici mogu neposredno promatrati) i procjenjuje njihovu važnost PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Prikazuje i analizira podatke</p>
Predci i potomci-obiteljsko stablo	<p>PID OŠ B.1.3.</p> <p>Prikazuje vremenski slijed događaja na vremenskoj crti ili lenti vremena i procjenjuje njihovu važnost PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Prikazuje i analizira podatke</p>
Naš zavičaj u prošlosti	<p>PID OŠ C.3.1.</p> <p>Uspoređuje društvo u zavičaju u prošlosti sa sadašnjim društvom, komentira sličnosti i različitosti PID OŠ C.3.1.</p> <p>Objašnjava i procjenjuje povezanost baštine s identitetom zavičaja te ulogu baštine na zavičaj PID OŠ C.3.1.</p> <p>Navodi primjere i načine zaštite i očuvanja prirodne, kulturne i povijesne baštine zavičaja PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje</p>

	<p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.provodi jednostavna istraživanja i zaključuje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Prikazuje i analizira podatke</p>
Znamenite osobe našega zavičaja	<p>PID OŠ .C.3.1.</p> <p>Navodi značajne osobe i događaje iz zavičaja i objašnjava njihov doprinos zavičaju i stavlja ih u povijesni slijed PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Prikazuje i analizira podatke, zaključuje</p>
<p><i>Ja i drugi u zajednici-domene: A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</i></p> <p>A.B.C.D.3.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Život u mojemu mjestu	<p>PID OŠ A.3.3.</p> <p>Opisuje organiziranost lokalne zajednice u svome zavičaju</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Postavlja pitanja</p>
Prava, dužnosti i pravila u zajednici	<p>PID OŠ C.3.2.</p> <p>Raspravlja o pravilima i dužnostima te posljedicama za njihovo nepoštivanje</p> <p>PID OŠ C.3.2.</p> <p>Ispunjava dužnosti u razredu i školi</p> <p>PID OŠ C.3.2.</p> <p>Istražuje odnose i ravnotežu između prava i dužnosti te uzroke i posljedice svojih postupaka u poštivanju prava drugih</p> <p>PID OŠ C.3.2.</p> <p>Raspravlja o ljudskim pravima i pravima djece</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje</p>
Odnos prema drugima u zajednici	<p>PID OŠ C.3.2.</p> <p>Sudjeluje u različitim humanitarnim i ekološkim aktivnostima</p> <p>PID OŠ C.3.2.</p> <p>Uvažava različitosti i razvija osjećaj tolerancije</p> <p>PID OŠ C.3.2.</p> <p>Predlaže načine mirnoga rješavanja problema</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p>

	Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke
Sigurna upotreba elektroničkih medija	PID OŠ C.3.2. Opisuje i raspravlja o pravilima u digitalnome okružju
Budimo poduzetni	PID OŠ C.3.3. Opisuje na primjerima poduzetnost i inovativnost PID OŠ C.3.3. Razvija poduzetnički duh PID OŠ C.3.3. Predlaže načine poboljšanja kvalitete života u školskome okružju PID OŠ A.B.C.D.3.1 Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke
Odgovorno trošenje novca	PID OŠ C.3.3. Predlaže načine odgovornoga trošenja novca i načina štednje PID OŠ C.3.3. Opisuje važnost rada i povezanost sa zaradom i zadovoljavanjem osnovnih životnih potreba PID OŠ A.B.C.D.3.1 Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke
<p><i>Živa priroda-domene: A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</i></p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D.3.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Obilježja živih bića	PID OŠ A.3.1. Opisuje osnovna obilježja živih bića PID OŠ A.B.C.D.3.1. Promatra i opisuje
Grada biljke	PID OŠ A.3.1. Prepoznaje osnovne dijelove biljke i njihovu ulogu PID OŠ A.B.C.D.3.1. Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke
Biljke nizinskog/brežuljkastog/gorskog/primorskog zavičaja	PID OŠ A.3.1. Razvrstava biljke iz zavičaja u skupine prema odabranome kriteriju PID OŠ B.3.1. Odgovorno se ponaša prema biljkama i životinjama u zavičaju i širem prostoru PID OŠ A.B.C.D.3.1 Promatra i opisuje

	<p>PID OŠ A.B.C.D.3.1</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke</p>
Život životinja	<p>PID OŠ A.3.1.</p> <p>Prepoznaje obilježja životinja u svome zavičaju te ih razvrstava u skupine</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1.</p> <p>Promatra i opisuje</p>
Životinje nizinskog/brežuljkastog/gorskog/primorskog zavičaja	<p>PID OŠ A.3.1.</p> <p>Prepoznaje obilježja životinja u svome zavičaju te ih razvrstava u skupine</p> <p>PID OŠ B.3.1.</p> <p>Odgovorno se ponaša prema biljkama i životinjama u svome zavičaju</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1</p> <p>Promatra i opisuje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke</p>
Zaštićene biljke i životinje	<p>PID OŠ C.3.1.</p> <p>Imenuje i opisuje neku od zaštićenih biljnih ili životinjskih zavičajnih vrsta te predlaže načine njezina očuvanja</p> <p>PID OŠ B.3.1.</p> <p>Odgovorno se ponaša prema biljkama i životinjama u zavičaju i širem prostoru</p> <p>PID OŠ B.3.1.</p> <p>Procjenjuje utjecaj čovjeka na biljke i životinje u zavičaju</p> <p>PID OŠ B.3.2.</p> <p>Objašnjava povezanost staništa i uvjeta u okolišu s promjenama u biljnome i životinjskom svijetu u zavičaju</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1</p> <p>Promatra i opisuje</p>
Međuovisnost biljaka i životinja	<p>PID OŠ B.3.2.</p> <p>Objašnjava međuovisnost biljnoga i životinjskoga svijeta i čovjeka</p> <p>PID OŠ B.3.2.</p> <p>Zaključuje o uzrocima i posljedicama u procesima u prirodi, npr. truljenje, sušenje, gorenje, otapanje...</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1</p> <p>Promatra i opisuje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1</p> <p>Postavlja pitanja</p>

Važnost biljaka i životinja za život ljudi	<p>PID OŠ B.3.1.</p> <p>Prepoznaje važnost biljaka i životinja za život ljudi i daje vlastite primjere</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1</p> <p>Promatra i opisuje</p>
<p><i>Energija-domene: D. ENERGIJA</i></p> <p>A.B.C.D.3.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Upotreba i prijenos energije	<p>PID OŠ D.3.1.</p> <p>Prepoznaje načine korištenja energije u svome okolišu</p> <p>PID OŠ D.3.1.</p> <p>Opisuje načine primjene energije u zavičaju</p> <p>PID OŠ D.3.1.</p> <p>Navodi primjere prijenosa električne energije i topline</p> <p>PID OŠ D.3.1.</p> <p>Opisuje kako se gubici topline mogu bitno smanjiti</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1</p> <p>Promatra i opisuje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1 Postavlja pitanja</p>
Pretvorba i štednja energije	<p>PID OŠ D.3.1.</p> <p>Opisuje pretvorbu energije iz jednoga oblika u drugi na primjeru</p> <p>PID OŠ D.3.1.</p> <p>Opisuje načine kako se gubici topline mogu bitno smanjiti</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke</p>
Obnovljivi izvori energije	<p>PID OŠ D.3.1.</p> <p>Opisuje pretvorbu energije iz jednoga oblika u drugi na primjeru</p> <p>PID OŠ D.3.1.</p> <p>Otkriva kako pojedini izvori i gubici energije utječu na okoliš</p> <p>PID OŠ D.3.1.</p> <p>Povezuje prirodna obilježja zavičaja s mogućnostima upotrebe obnovljivih izvora energije</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.3.1</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke</p>
<p><i>Živi svijet u vodama-domene: A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</i></p> <p>B. PROMJENE I ODNOSI</p> <p>A.B.C.D.3.1. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	

Vode tekućice i živi svijet u njima	PID OŠ A.3.1. Opisuje osnovna obilježja živih bića PID OŠ B.3.2. Objašnjava povezanost staništa i uvjeta u okolišu s promjenama u biljnome i životinjskom svijetu u zavičaju PID OŠ A.B.C.D.3.1 Promatra i opisuje PID OŠ A.B.C.D.3.1 Postavlja pitanja
Jadransko more i živi svijet u moru i uz more	PID OŠ A.3.1. Opisuje osnovna obilježja živih bića PID OŠ B.3.2. Objašnjava povezanost staništa i uvjeta u okolišu s promjenama u biljnome i životinjskom svijetu u zavičaju PID OŠ A.B.C.D.3.1 Promatra i opisuje PID OŠ A.B.C.D.3.1 Postavlja pitanja

Tablica 4: Prikaz domena, sadržaja i ishoda u nastavi prirode i društva u trećem razredu osnovne škole (Preuzeto iz udžbenika *Istražujemo naš svijet 3* (Letina, Kisovar Ivanda, Braičić); [eSfera - Istražujemo naš svijet 3: prelistaj udžbenik \(e-sfera.hr\)](#) 19.5.2023.)

U trećem razredu osnovne škole također se provodi 70 sati godišnje nastavnog predmeta priroda i društvo. Gore prisutna tablica prikazuje nam popis sadržaja (udžbeničkih jedinica) te ishode koje svaka od njih treba ostvariti. U trećem razredu u udžbeniku *Istražujemo naš svijet 3*, autora Letina, Kisovar Ivanda i Braičić prisutne su 44 lekcije, to jest, nastavne jedinice. Najveći broj ishoda navodi se pod konceptom *Promjene i odnosi*, a najmanje u konceptu *Energija* kao i u prva dva razreda. Od toga, istraživački pristup (PID OŠ A.B.C.D.1.1.) pronalazimo u 43 lekcije što čini 97,72%. Uvidom u podjelu tema na područja prirode i društva, saznajemo da njih 29 pripada prirodoslovnom području, što je 65,9%, dok preostalih 15 tema, 34,09%, pripada društveno-humanističkom području.

„Zaključuje“ i „raspravlja“ glagoli su koji se najviše očekuju u trećem razredu, a označavaju djetetove stavove i i znanje.

7.4. ČETVRTI RAZRED

<i>Istražujemo svijet koji nas okružuje-domene:</i> B. PROMJENE I ODNOSI A.B.C.D. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	
Prirodoslovni postupci	PID OŠ A.B.C.D.4.1 Promatra i opisuje; planira istraživanje, provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke, prikazuje i analizira podatke te zaključuje
Životni uvjeti	PID OŠ B.4.2. Istražuje životne uvjete PID OŠ A.B.C.D.4.1 Promatra i opisuje, postavlja pitanja PID OŠ A.B.C.D.4.1 Postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima
Sunce	PID OŠ B.4.2. Opisuje na primjerima utjecaj životnih uvjeta na organizme, promatra i opisuje PID OŠ A.B.C.D.4.1 Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke; prikazuje i analizira podatke te zaključuje
Voda	PID OŠ B.4.2. Opisuje na primjerima utjecaj životnih uvjeta na organizme, promatra i opisuje PID OŠ A.B.C.D.4.1 Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke; prikazuje i analizira podatke te zaključuje
Kruženje vode u prirodi	PID OŠ B.4.2. Opisuje životne cikluse u prirodi na primjeru kruženja vode u prirodi ; promatra i opisuje PID OŠ A.B.C.D.4.1 Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke; prikazuje i analizira podatke te zaključuje
Zrak	PID OŠ B.4.2. Opisuje na primjerima utjecaj životnih uvjeta na organizme, promatra i opisuje PID OŠ A.B.C.D.4.1
	Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke; prikazuje i analizira podatke te zaključuje
Sastav zraka	PID OŠ B.4.2. Istražuje životne uvjete

Tlo	PID OŠ B.4.2. Opisuje na primjerima utjecaj životnih uvjeta na organizme, promatra i opisuje PID OŠ A.B.C.D.4.1 Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke; prikazuje i analizira podatke te zaključuje
Istražujemo svijet koji nas okružuje-znam, razmišljam, umijem	PID OŠ B.4.2. Istražuje životne uvjete, opisuje na primjerima utjecaj životnih uvjeta na organizme
<i>Naša domovina Republika Hrvatska-domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOS C. POJEDINAC I DRUŠTVO A.B.C.D. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	
Simboli domovine	PID OŠ C.4.1. Objašnjava ulogu nacionalnih simbola/obilježja
Ustroj Republike Hrvatske	PID OŠ A.4.3. Opisuje organiziranost Republike Hrvatske (predsjednik Republike, vlada Republike, hrvatski sabor) i istražuje njezine nacionalne simbole
Hrvatske županije	PID OŠ A.4.3. Opisuje organiziranost Republike Hrvatske i istražuje njezine nacionalne simbole
Republika Hrvatska i susjedne države	PID OŠ A.4.3. Čita geografsku kartu pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike, mjesta, državne granice...
Stanovništvo Republike Hrvatske	PID OŠ C.4.1. Istražuje prirodnu i društvenu raznolikost, posebnost i prepoznatljivost domovine koristeći se različitim izvorima
Prirodna i društvena raznolikost Republike Hrvatske	PID OŠ C.4.1 Istražuje prirodnu i društvenu raznolikost, posebnost i prepoznatljivost domovine koristeći se različitim izvorima; objašnjava povezanost baštine s

	<p>identitetom domovine te ulogu baštine za razvoj i očuvanje nacionalnog identiteta</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Objašnjava na primjerima načine zaštite i očuvanja prirodne, društvene i kulturne baštine, čita geografsku kartu, pokazuje na njoj reljefne oblike, navodi susjedne zemlje i sl.</p>
<p>Naša domovina Republika Hrvatska-znam, razmišljam, umijem</p>	<p>PID OŠ C.4.1.</p> <p>Učenik istražuje prirodnu i društvenu raznolikost te obraća pozornost na očuvanje nacionalnog identiteta.</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja informacijama, čita kartu, pokazuje reljefne oblike, razvija kulturni i nacionalni identitet.</p>
<p>Nizinski krajevi RH</p> <p>Prirodna obilježja nizinskih krajeva</p>	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, istražuje i uspoređuje različita prirodna obilježja koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Čita geografsku kartu RH pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike, mjesta i državne granice</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, postavlja pitanja</p>
<p>Naselje nizinskih krajeva</p>	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, istražuje i uspoređuje različita prirodna obilježja koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Čita geografsku kartu RH pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike, mjesta i državne granice</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, postavlja pitanja</p>
<p>Gospodarske djelatnosti nizinskih krajeva</p>	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Opisuje povezanost prirodnoga i društvenog okružja s gospodarskim djelatnostima u RH, objašnjava ulogu i utjecaj prirodnoga i društvenog okružja na gospodarstvo RH</p> <p>PID OŠ C.4.3.</p>

	<p>Provodi jednostavna istraživanja, prikuplja podatke, postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima</p>
<p>Prirodna i kulturna baština nizinskih krajeva</p>	<p>PID OŠ C.4.1.</p> <p>Objasni ulogu, utjecaj i važnost povijesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine na razvoj nacionalnog identiteta, objašnjava povezanost baštine s identitetom domovine te ulogu baštine za razvoj i očuvanje nacionalnog identiteta; promatra i opisuje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja, prikuplja podatke, postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima</p>
<p>Nizinski krajevi RH-znam, razmišljam, umijem</p>	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, istražuje, opisuje povezanost prirodnoga i društvenog okruženja s gospodarskim djelatnostima u RH, objašnjava ulogu i utjecaj prirodnoga i društvenog okruženja na gospodarstvo RH.</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Čita geografsku kartu RH pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike, mjesta i državne granice.</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja, prikuplja podatke, postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima</p>
<p>Brežuljkasti krajevi RH</p> <p>Prirodna obilježja brežuljkastih krajeva</p>	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, istražuje i uspoređuje različita prirodna obilježja koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Čita geografsku kartu RH pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike +, mjesta i državne granice</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, postavlja pitanja</p>
<p>Naselja brežuljastih krajeva</p>	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, istražuje i uspoređuje različita prirodna obilježja koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p>

	<p>Čita geografsku kartu RH pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike , mjesta i državne granice</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja, prikuplja podatke, postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima</p>
Gospodarske djelatnosti brežuljkastih krajeva	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, istražuje i uspoređuje različita prirodna obilježja koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ C.4.3.</p> <p>Objašnjava ulogu i utjecaj prirodnoga i društvenog okružja na gospodarstvo RH, prepoznaje važnost različitih zanimanja i djelatnosti i njihov utjecaj na gospodarstvo</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja, prikuplja podatke, postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima</p>
Prirodna i kulturna baština brežuljkastih krajeva	<p>PID OŠ C.4.1.</p> <p>Objašnjava ulogu, utjecaj i važnost povijesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine na razvoj nacionalnog identiteta</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja, prikuplja podatke, postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima</p>
Brežuljkasti krajevi RH-znam, razmišljam, umijem	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, istražuje i uspoređuje različita prirodna obilježja koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Čita geografsku kartu RH pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike , mjesta i državne granice</p> <p>PID OŠ C.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, postavlja pitanja</p>
Gorski krajevi RH Prirodna obilježja gorskih krajeva	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, istražuje i uspoređuje različita prirodna obilježja koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p>

	<p>Čita geografsku kartu RH pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike , mjesta i državne granice</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, postavlja pitanja</p>
Naselja gorskih krajeva	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, istražuje i uspoređuje različita prirodna obilježja koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Čita geografsku kartu RH pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike , mjesta i državne granice</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke</p>
Gospodarske djelatnosti gorskih krajeva	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, uspoređuje različita prirodna obilježja krajeva RH koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ C.4.3.</p> <p>Objašnjava ulogu i utjecaj prirodnog i kulturnog okruženja na gospodarstvo RH , prepoznaje važnost različitih zanimanja i djelatnosti</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke, postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima</p>
Prirodna i kulturna baština gorskih krajeva	<p>PID OŠ C.4.1.</p> <p>Objašnjava ulogu, utjecaj i važnost povijesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine na razvoj nacionalnog identiteta</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke, postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima</p>
Gorski krajevi RH-znam, razmišljam, umijem	<p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Objašnjava ulogu i utjecaj prirodnoga i društvenog okruženja na gospodarstvo RH, prepoznaje važnost različitih zanimanja i djelatnosti i njihov utjecaj na gospodarstvo</p> <p>PID OŠ B.4.4.</p>

	<p>Snalazi se na geografskoj karti, uspoređuje različita prirodna obilježja krajeva RH koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ C.4.1.</p> <p>Obrazlaže ulogu, utjecaj i važnost povijesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine na razvoj nacionalnog identiteta</p>
<p>Primorski krajevi RH</p> <p>Prirodna obilježja primorskih krajeva</p>	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, uspoređuje različita prirodna obilježja krajeva RH koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Čita geografsku kartu RH pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike , mjesta i državne granice</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, postavlja pitanja</p>
<p>Naselja primorskih krajeva</p>	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, uspoređuje različita prirodna obilježja krajeva RH koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Čita geografsku kartu RH pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike , mjesta i državne granice</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke, postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima</p>
<p>Gospodarske djelatnosti primorskih krajeva</p>	<p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, uspoređuje različita prirodna obilježja krajeva RH koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Objašnjava ulogu i utjecaj povijesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine na gospodarski razvoj, prepoznaje važnost različitih zanimanja i djelatnosti</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke, postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima</p>

Prirodna i kulturna baština primorskih krajeva	<p>PID OŠ C.4.1.</p> <p>Obrazlaže ulogu, utjecaj i važnost povijesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine na razvoj nacionalnog identiteta</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Provodi jednostavna istraživanja i prikuplja podatke, postavlja pretpostavke o očekivanim rezultatima</p>
Primorski krajevi RH-znam, razmišljam, umijem	<p>PID OŠ A.4.3.</p> <p>Objašnjava ulogu i utjecaj povijesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine na gospodarski razvoj, prepoznaje važnost različitih zanimanja i djelatnosti</p> <p>PID OŠ B.4.4.</p> <p>Snalazi se na geografskoj karti, uspoređuje različita prirodna obilježja krajeva RH koja uvjetuju način života na tom području</p> <p>PID OŠ C.4.1.</p> <p>Obrazlaže ulogu, utjecaj i važnost povijesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine na razvoj nacionalnog identiteta</p>
<p><i>Čovjek-domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</p> <p>B. PROMJENE I ODNOS</p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Čovjek- prirodno biće	<p>PID OŠ A.4.1.</p> <p>Istražuje ljudsko tijelo kao cjelinu i dovodi u vezu zajedničku ulogu pojedinih dijelova tijela</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje</p>
Organi za kretanje	<p>PID OŠ A.4.1.</p> <p>Istražuje ljudsko tijelo kao cjelinu i dovodi u vezu zajedničku ulogu pojedinih dijelova tijela</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje</p>
Organi za probavu	<p>PID OŠ A.4.1.</p> <p>Istražuje ljudsko tijelo kao cjelinu i dovodi u vezu zajedničku ulogu pojedinih dijelova tijela (organi i organski sustavi)</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, provodi jednostavna istraživanja</p>

Organi za disanje	<p>PID OŠ A.4.1.</p> <p>Istražuje ljudsko tijelo kao cjelinu i dovodi u vezu zajedničku ulogu pojedinih dijelova tijela (organi i organski sustavi)</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, provodi jednostavna istraživanja</p>
Organi za krvotok i izlučivanje	<p>PID OŠ A.4.1.</p> <p>Istražuje ljudsko tijelo kao cjelinu i dovodi u vezu zajedničku ulogu pojedinih dijelova tijela (organi i organski sustavi)</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, provodi jednostavna istraživanja</p>
Osjetila	<p>PID OŠ A.4.1.</p> <p>Istražuje ljudsko tijelo kao cjelinu i dovodi u vezu zajedničku ulogu pojedinih dijelova tijela (organi i organski sustavi)</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, provodi jednostavna istraživanja</p>
Mozak i živci upravljaju tijelom	<p>PID OŠ A.4.1.</p> <p>Istražuje ljudsko tijelo kao cjelinu i dovodi u vezu zajedničku ulogu pojedinih dijelova tijela (organi i organski sustavi)</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, provodi jednostavna istraživanja</p>
Rast i razvoj- promjene u pubertetu	<p>PID OŠ B.4.1.</p> <p>Opisuje svoj rast i razvoj i uočava promjene na sebi, promatra i opisuje</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, provodi jednostavna istraživanja</p>
Brinem se o svom zdravlju	<p>PID OŠ B.4.1.</p> <p>Odgovorno se ponaša prema sebi, drugima oko sebe, svome zdravlju i zdravlju drugih</p>
Zarazne bolesti	<p>PID OŠ B.4.1.</p> <p>Odgovorno se ponaša prema sebi, drugima oko sebe, svome zdravlju i zdravlju drugih</p>
Ovisnost je štetna	<p>PID OŠ B.4.1.</p> <p>Odgovorno se ponaša prema sebi, drugima oko sebe, svome zdravlju i zdravlju drugih</p>
Čovjek- znam, razmišljam, umijem	<p>PID OŠ A.4.1.</p>

	<p>Istražuje ljudsko tijelo kao cjelinu i dovodi u vezu zajedničku ulogu pojedinih dijelova tijela (organi i organski sustavi)</p> <p>PID OŠ B.4.1.</p> <p>Odgovorno se ponaša prema sebi, drugima oko sebe, svome zdravlju i zdravlju drugih</p>
<p><i>Ja i drugi u zajednici-domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</p> <p>B. PROMJENE I ODNOS</p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Čovjek je društveno biće	<p>PID OŠ C.4.2.</p> <p>Istražuje odnose i ravnotežu između prava i dužnosti, uzroke i posljedice postupaka, raspravlja o važnosti jednakosti prava i slobode svakog pojedinca uz poštivanje tuđih sloboda; pokazuje solidarnost prema članovima zajednice</p>
Život u zajednici, ljudska prava, slobode, demokracija	<p>PID OŠ C.4.2.</p> <p>Raspravlja o pravima djece, nepoštivanju ljudskih prava, uvažava različitosti i razvija osjećaj tolerancije, predlaže načine rješavanja i sprečavanja nastanka problema, promišlja o prisutnosti demokratskih vrijednosti u zajednicama kojih je dio te promiče demokratske vrijednosti u svome okruženju; predlaže načine poboljšanja kvalitete života u zajednici</p>
Poduzetnost u zajednici	<p>PID OŠ C.4.3.</p> <p>Objašnjava važnost poduzetnosti i inovativnosti na vlastitim primjerima; uključuje se u aktivnosti, objašnjava i navodi primjere važnosti i vrijednosti rada za razvoj pojedinca i zajednice</p>
Organiziram svoje vrijeme	<p>PID OŠ A.4.1.</p> <p>Objašnjava važnost organizacije vremena na vlastitim primjerima; oblikuje i organizira svoje vrijeme, planira svoje slobodno vrijeme</p>
Sigurna komunikacija u digitalnom okruženju	<p>PID OŠ B.4.1.</p> <p>Zna komu se obratiti i kako, odgovorno se ponaša prema zdravlju, okolišu i primjeni IKT-a</p> <p>PID OŠ C.4.2.</p>

	Raspravlja o važnosti digitalnog identiteta i utjecaja digitalnih tragova, štiti svoje osobne podatke te poštuje tuđe vlasništvo i privatnost
Ja i drugi u zajednici- znam, razmišljam, umijem	<p>PID OŠ B.4.1.</p> <p>Zna komu se obratiti i kako, odgovorno se ponaša prema zdravlju, okolišu i primjeni IKT-a</p> <p>PID OŠ C.4.2.</p> <p>Raspravlja o važnosti digitalnog identiteta i utjecaja digitalnih tragova, štiti svoje osobne podatke te poštuje tuđe vlasništvo i privatnost. Istražuje odnose i ravnotežu između prava i dužnosti, uzroke i posljedice postupaka.</p> <p>PID OŠ C.4.3.</p> <p>Objašnjava važnost poduzetnosti i inovativnosti na vlastitim primjerima; uključuje se u aktivnosti, objašnjava i navodi primjere važnosti i vrijednosti rada za razvoj pojedinca i zajednice.</p>
<p><i>Prošlost domovine Hrvatske-domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</p> <p>B. PROMJENE I ODNOS</p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Dolazak Hrvata	<p>PID OŠ B.4.3.</p> <p>Učenik se snalazi u promjenama i odnosima u vremenu te pripovijeda povijesnu priču o prošlim događajima i značajnim osobama iz RH</p>
Hrvatski vladari	<p>PID OŠ B.4.3.</p> <p>Istražuje o povijesnim osobama i događajima u domovini, povezuje ih s kulturno-povijesnim događajima i spomenicima, smješta u vremenske okvire te pokazuje na lenti vremena</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p> <p>Učenik uz usmjeravanje objašnjava rezultate vlastitih istraživanja društvenih pojava i različitih izvora informacija</p>
Borba za samostalnost	<p>PID OŠ B.4.3.</p> <p>Istražuje o povijesnim osobama i događajima u domovini, povezuje ih s kulturno-povijesnim događajima i spomenicima, smješta u vremenske okvire te pokazuje na lenti vremena</p> <p>PID OŠ A.B.C.D.4.1.</p>

	Učenik uz usmjeravanje objašnjava rezultate vlastitih istraživanja društvenih pojava i različitih izvora informacija
Borba za hrvatski jezik	PID OŠ B.4.3. Učenik se snalazi u promjenama i odnosima u vremenu te pripovijeda povijesnu priču o prošlim događajima i značajnim osobama iz RH PID OŠ C.4.1. Učenik obrazlaže ulogu, utjecaj i važnost povijesnog nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine PID OŠ A.B.C.D.4.1. Učenik uz usmjeravanje objašnjava rezultate vlastitih istraživanja društvenih pojava i različitih izvora informacija
Hrvatska u 20.stoljeću	PID OŠ B.4.3. Učenik uz usmjeravanje objašnjava rezultate vlastitih istraživanja društvenih pojava i različitih izvora informacija
Znamenite osobe u prošlosti Hrvatske	PID OŠ B.4.3. Učenik se snalazi u promjenama i odnosima u vremenu te pripovijeda povijesnu priču o prošlim događajima i značajnim osobama iz RH PID OŠ A.B.C.D.4.1. Učenik uz usmjeravanje objašnjava rezultate vlastitih istraživanja društvenih pojava i različitih izvora informacija
Prošlost domovine- znam, razmišljam, umijem	PID OŠ B.4.3. Učenik se snalazi u promjenama i odnosima u vremenu te pripovijeda povijesnu priču o prošlim događajima i značajnim osobama iz RH
<i>Hrvatska u europskom okruženju-domene: : A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOS C. POJEDINAC I DRUŠTVO A.B.C.D. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</i>	
Samostalna Republika Hrvatska	PID OŠ B.4.3. Istražuje o značajnim osobama i događajima u domovini (početak Domovinskog rata, osamostaljenje RH) PID OŠ A.B.C.D.4.1.

	Učenik uz usmjeravanje objašnjava rezultate vlastitih istraživanja društvenih pojava i različitih izvora informacija
Zagreb- glavni grad RH	PID OŠ A.4.3. Opisuje organiziranost RH
Hrvatska u Europskoj uniji	PID OŠ B.4.3. Istražuje o značajnim događajima u domovini (ulazak RH u EU) PID OŠ A.B.C.D.4.1. Učenik uz usmjeravanje objašnjava rezultate vlastitih istraživanja društvenih pojava i različitih izvora informacija
Zaštićena prirodna baština Hrvatske	PID OŠ B.4.1. Objašnjava povezanost baštine s identitetom domovine te ulogu baštine za razvoj i očuvanje nacionalnog identiteta, objašnjava na primjerima načine zaštite i očuvanje prirodne i kulturne baštine
Hrvatska kulturna baština	PID OŠ B.4.1. Istražuje društvenu raznolikost, posebnost i prepoznatljivost domovine koristeći se različitim izvorima, objašnjava povezanost baštine s identitetom domovine te ulogu baštine za očuvanje nacionalnog identiteta
Hrvatska u europskom okruženju- znam, razmišljam, umijem	PID OŠ B.4. Istražuje o značajnim osobama i događajima u domovini (početak Domovinskog rata, osamostaljenje RH). PID OŠ B.4.1. Istražuje društvenu raznolikost, posebnost i prepoznatljivost domovine koristeći se različitim izvorima, objašnjava povezanost baštine s identitetom domovine te ulogu baštine za očuvanje nacionalnog identiteta
<p><i>Živa priroda-domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS</p> <p>B. PROMJENE I ODNOS</p> <p>C. POJEDINAC I DRUŠTVO</p> <p>A.B.C.D. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP</p>	
Biljke i gljive u šumi	PID OŠ A.4.1. Istražuje organiziranost biljaka i životinja na primjeru životne zajednice (naglasak je na biljkama), razlikuje

	<p>životne uvjete u životnoj zajednici i povezuje ih s njezinom organiziranošću</p> <p>PID OŠ B.4.2.</p> <p>Opisuje životnu zajednicu (organizme koji žive na istom staništu), na primjeru neposrednoga okoliša i uspoređuje sa zajednicom iz drugog područja</p>
Životinje u šumi	<p>PID OŠ A.4.1.</p> <p>Istražuje organiziranost biljaka i životinja na primjeru životne zajednice (naglasak je na životinjama), razlikuje životne uvjete u životnoj zajednici i povezuje ih s njezinom organiziranošću</p> <p>PID OŠ B.4.2.</p> <p>Opisuje životnu zajednicu (organizme koji žive na istom staništu), na primjeru neposrednoga okoliša i uspoređuje sa zajednicom iz drugog područja</p>
Travnjak	<p>PID OŠ A.4.1.</p> <p>Istražuje organiziranost biljaka i životinja na primjeru životne zajednice, razlikuje životne uvjete u životnoj zajednici i povezuje ih s njezinom organiziranošću</p> <p>PID OŠ B.4.2.</p> <p>Opisuje životnu zajednicu (organizme koji žive na istom staništu), na primjeru neposrednoga okoliša i uspoređuje sa zajednicom iz drugog područja</p>
Život u Jadranskom moru	<p>PID OŠ A.4.1.</p> <p>Istražuje organiziranost biljaka i životinja na primjeru životne zajednice, razlikuje životne uvjete u životnoj zajednici i povezuje ih s njezinom organiziranošću</p> <p>PID OŠ B.4.2.</p> <p>Opisuje životnu zajednicu (organizme koji žive na istom staništu), na primjeru neposrednoga okoliša i uspoređuje sa zajednicom iz drugog područja</p>
Prilagodbe biljaka i životinja	<p>PID OŠ B.4.2.</p> <p>Na primjerima opisuje prilagodbe biljaka i životinja na različite uvjete života</p>
Hranidbeni odnosi u prirodi	<p>PID OŠ B.4.2.</p> <p>Opisuje životne cikluse u prirodi</p>
Životni ciklus biljaka cvjetnjača	<p>PID OŠ B.4.2.</p> <p>Opisuje životne cikluse u prirodi, promatra i opisuje</p> <p>PID A.B.C.D.4.1.</p> <p>Postavlja pitanja</p>

Životni ciklus životinja	PID OŠ B.4.2. Opisuje životne cikluse u prirodi, promatra i opisuje PID A.B.C.D.4.1. Postavlja pitanja
Očuvanje i zaštita okoliša	PID OŠ B.4.1. Odgovorno se ponaša prema biljkama i životinjama PID OŠ B.4.1. Opisuje važnost odgovornog odnosa prema prirodi radi zaštite i živoga svijeta PID A.B.C.D.4.1. Promatra i opisuje, postavlja pitanja
Živa priroda- znam, razmišljam, umijem	PID OŠ B.4.1. Odgovorno se ponaša prema biljkama i životinjama, Opisuje važnost odgovornog odnosa prema prirodi radi zaštite i živoga svijeta. PID OŠ B.4.2. Opisuje životne cikluse u prirodi, na primjerima opisuje prilagodbe biljaka i životinja na različite uvjete života.
<i>Energija-domene:</i> A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS B. PROMJENE I ODNOS C. POJEDINAC I DRUŠTVO A.B.C.D. ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	
Energija i oblici energije	PID OŠ D.4.1. Prepoznaje povezanost energije s promjenama stanja tvari i procesima, opisuje načine primjene energije koju hranom unosimo u svoj organizam, opisuje da se zelene biljke služe Sunčevom energijom pri čemu proizvode hranu i kisik PID A.B.C.D.4.1. Promatra i opisuje, postavlja pitanja
Prijenos i pretvorba energije	PID OŠ D.4.1. Prepoznaje povezanost energije s promjenama stanja tvari i procesima, opisuje na primjeru načine prijenosa, pretvorbe i povezanost energije u procesima rasta i razvoja živoga bića, u hranidbenim odnosima i kruženju vode u prirodi PID A.B.C.D.4.1. Promatra i opisuje, postavlja pitanja
Važnost energije za život ljudi	PID OŠ D.4.1.

	<p>Opisuje utjecaj energije na rad ljudi i društva te istražuje kako se nekad živjelo s obzirom na izvore energije i povezuje s važnim izumima tijekom povijesti</p> <p>PID A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, postavlja pitanja</p>
Uporaba energije i okoliš	<p>PID OŠ D.4.1.</p> <p>Opisuje utjecaj različitih načina primjene energije na okoliš</p> <p>PID A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, postavlja pitanja</p>
Energija- znam, razmišljam, umijem	<p>PID OŠ D.4.1.</p> <p>Prepoznaje povezanost energije s promjenama stanja tvari i procesima; opisuje utjecaj energije na život rada ljudi i zajednice te istražuje kako se nekad živjelo s obzirom na izvore energije i povezuje to s važnim izumima tijekom povijesti; opisuje utjecaj različitih načina primjene energije na okoliš</p> <p>PID A.B.C.D.4.1.</p> <p>Promatra i opisuje, postavlja pitanja</p>

Tablica5: Prikaz domena, sadržaja i ishoda u nastavi prirode i društva u četvrtom razredu osnovne škole (Preuzeto iz udžbenika *Istražujemo naš svijet 4* (Kisovar Ivanda, Letina i Braičić); [eSfera - Istražujemo naš svijet 4: prelistaj udžbenik \(e-sfera.hr\)](#) 19.5.2023.)

U ovome razredu nastavnoga predmeta priroda i društvo, satnica se povećava na četiri sata tjedno, to jest, umjesto 70 sati godišnje, sada ima 105 sati. Gore prisutna tablica prikazuje nam popis sadržaja (udžbeničkih jedinica) te ishode koje svaka od njih treba ostvariti. U četvrtom razredu u udžbeniku Istražujemo naš svijet 4, autora Kisovar Ivanda, Letina i Braičić, prisutne su 83 lekcije, to jest, nastavne jedinice. Kao i u prethodnom razredu, najmanje je zastupljen koncept *energija*, a najviše *Promjene i odnosi*. Od toga, istraživački pristup (PID OŠ A.B.C.D.1.1.) pronalazimo u 45 lekcija što čini 54,22%. Kao što je istraživački pristup prisutan u skoro pola nastavnih jedinica, tako je približno jednaka vrijednost u podjeli područja. Društveno-humanističko područje zauzima 39 tema, što čini 46,98% ukupne podjele, dok prirodoslovno područje obuhvaća 44 teme, to jest, 53,01%.

U četvrtome razredu učenikovo znanje usmjerava se na povijest Republike Hrvatske, povijesno nasljeđe, utjecaj prava i dužnosti stanovnika, organiziranost države, prirodno, ali i društveno okruženje domovine te odnose sa ustanovnicima.

Prijenos i pretvorba energije

POKUS

Za pokus ti je potrebna baterija i žarulja. Spoji žarulju s baterijom tako da je jedan pol baterije spojen na navoje, a drugi na dno žarulje.

Što primjećuješ?

Odmakni jedan pol baterije od žarulje.

Što primjećuješ?

Objašnjenje

Kada si spojio/spojila na ispravan način bateriju, koja je izvor energije, sa žaruljom, strujni krug se zatvorio i njime teče električna struja. Žarulja svijetli kada je strujni krug zatvoren.

Pretvorba energije

Kemijska energija iz baterije pretvorila se u **električnu energiju**, a ona se s pomoću žarulje pretvorila u **svjetlosnu i toplinsku energiju**.

Energija upotrebom **ne nestaje**. Ona se **pretvara** iz jednog oblika u drugi. Većina oblika energije na Zemlji počinje kao energija Sunca. Biljke koriste Sunčevu energiju za proizvodnju hrane. Hrana sadržava kemijsku energiju koja je biljkama potrebna za rast. Kad životinje jedu biljke, koriste dio te energije. Kad jedeš hranu biljnoga i životinjskog podrijetla, kemijska energija iz hrane u tvom se tijelu pretvara u druge oblike energije. Pretvara se u **mehaničku energiju** koja ti omogućuje kretanje i **toplinsku energiju** kojom se održava toplina tijela.

jedrilica

vjetroelektrana

Energija Sunca neravnomjerno zagrijava zrak u Zemljinu zračnom omotaču i Zemljinu površinu. To uzrokuje **vjetrove**. Vjetar ima **mehaničku energiju**. Ona se može koristiti za okretanje lopatica vjetroelektrane ili pomicanje jedra jedrilica.

208

Rješenja

Slika5: primjer problemskog zadatka
 (Preuzeto s [eSfera - Istražujemo naš svijet 4: prelistaj udžbenik \(e-sfera.hr\)](http://eSfera - Istražujemo naš svijet 4: prelistaj udžbenik (e-sfera.hr); 19.5.2023)); 19.5.2023

Prijenos energije

Zašto utičeš utikač u električnu utičnicu pri uključivanju električne stolne svjetiljke, električne grijalice ili sušila za kosu?

Električna energija se proizvodi u elektranama. **Elektrana** je mjesto gdje se energija pada vode, kemijska energija (ugljena, plina, nafte), energija vjetra, Sunčeva energija i druge energije pretvaraju u električnu energiju.

Dalekovod je nadzemni vod koji služi za prijenos električne energije iz elektrane u domove i ostala trošila. Žicama se električna energija dovodi u domove i povezuje s **utičnicama**. Kada priključiš električni kabel u utičnicu kroz njega prolazi električna energija. Tada mijenja oblik i postaje svjetlosna energija svjetiljke, toplinska energija grijalice i slično. Dalekovodni stupovi nose i zatežu žice za prijenos električne energije.

U domu se električna energija žicama dovodi u utičnicu.

ODGOVORI

1. Objasni po čemu su Sunce i žarulja koja svijetli slični.
2. Koju energiju pohranjenu u bateriji rabiš kada upališ baterijsku svjetiljku?
3. Objasni kako se ona pretvara u svjetlosnu i toplinsku energiju kada upališ baterijsku svjetiljku?

ISTRAŽI

Osmisli pokus kojim ćeš pokazati da se toplinska energija prenosi s toplijeg predmeta na hladniji. Za pokus ti je potrebna prazna šalica i vruća voda.

RB str. 166. i 167.

Kada govorimo o nastavnoj jedinici „*Prijenos i pretvorba energije*“, bitno je naglasiti samostalno istraživanje, proučavanje i dolaženje do vlastitih zaključaka. U ovome poglavlju svako dijete najbolje će zapamtiti činjenice, ako sam dođe do njih samostalnim radom i iskustvom. Najkorisniji način za to je pokus. Bitno je učenika uputiti u postupak i dati mu osnovne podatke, a ono će korak po korak naučiti opširnije informacije. Učenje o energiji, njenoj proizvodnji, korištenju, čemu ona služi, kako i zašto ju koristimo, djeca uče u svakome razredu. Najprije osnovne informacije, a kasnije sve njene vrste i obilježja istih. Kako bismo im pobliže pojasnili gdje se ona proizvodi, dobro je odvesti učenike na terensku nastavu u najbliže vjetroelektrane, ali i dalekovoda kako bi svojim osjetilima spoznali gdje oni i kroz što odvođe stvorenu energiju.

Nakon što smo iznijeli podatke iz tablica s ishodima učenja i odgojno-obrazovnim očekivanjima međupredmetnih tema u udžbenicima *Istražujemo naš svijet* za sva četiri razreda, tablično ćemo prikazati, a zatim i interpretirati, postotke zastupljenosti makrokonceptata po razredima iz već navedenih udžbenika.

	1.RAZRED	2.RAZRED	3.RAZRED	4.RAZRED
BROJ CJELINA	13	12	10	8
KONCEPT				
A- Organiziranost svijeta nas	76,92%	83,33%	90%	87,5% <i>oko</i>
KONCEPT				
B- Promjene i odnosi	76,92%	66,66%	80%	100%
KONCEPT				
C- Pojedinac i društvo	84,61%	50%	40%	87,5%
KONCEPT				

D- Energija	7,69%	8,33%	10%	0%
--------------------	-------	-------	-----	----

ISTRAŽIVAČKI

PRISTUP	100%	100%	100%	100%
----------------	------	------	------	------

DRUŠTVENO- HUMANISTIČKO PODRUČJE	Od ukupnih 54 nastavnih cjelina zauzima 59,25%	Od ukupne 42 nastavne cjeline zauzima 50%	Od ukupne 43 nastavne cjeline zauzima 34,88%	Od ukupnih 83 nastavnih cjelina zauzima 46,95%
PRIRODOSLOVNO PODRUČJE	Od ukupnih 54 nastavnih cjelina zauzima 40,75%	Od ukupne 42 nastavne cjeline zauzima 50%	Od ukupne 43 nastavne cjeline zauzima 65,12%	Od ukupnih 83 nastavnih cjelina zauzima 53,01%

Tablica 6: zastupljenost makrokoncepta u udžbeniku *Istražujemo naš svijet* po razredima

U gore prikazanoj tablici možemo jasno iščitati i uočiti brojčanu količinu cjelina pristupnih u pojedinim razredima, odnos četiri već dobro poznatih koncepta, raspodijeljenih u četiri razreda, prisutnost istraživačkog pristupa te podjelu društveno-humanističkog i prirodoslovnog područja. U prvome razredu prisutno je 13 cjelina unutar kojih su nastavne jedinice podijeljene u 4 makrokoncepta. *Organiziranost svijeta oko nas* te *Promjene i odnosi* zauzimaju po 10 cjelina, to jest, 76,92%, *Pojedinac i društvo* 11 cjelina što je 84,61% dok *Energija* zauzima samo jednu cjelinu, to jest, 7,69%. Kada gledamo podjelu na društveno-humanističko i prirodoslovno područje, možemo reći kako je društveno-humanističko područje u prednosti sa 59,25%, dok prirodoslovno zauzima samo 40,75% od ukupnih 54 nastavnih jedinica. U drugome razredu situacija je slična. Od ukupnih 12 cjelina, *Organiziranost svijeta oko nas* zauzima velikih 83,33%, *Promjene i odnosi* 66,66%, *Pojedinac i društvo* 40%, a *Energija* samo 8,33%. Društveno-humanističko te prirodoslovno područje dijele jednaki broj nastavnih jedinica, a to je 50% - 42 nastavne jedinice. Treći razred sastoji se od 10 cjelina u kojima *Organiziranost svijeta oko nas* odnosi 90% nastavnih cjelina, *Promjene i odnosi* 80%, *Pojedinac i društvo* 40,5% te *energija* 10%. Društveno- humanističko područje od ukupne 43 nastavne

cjeline zauzima 34,88%, a prirodoslovno 65,12%. Na kraju razredne nastave, u četvrtome razredu, *Organiziranost svijeta oko nas* od ukupnih 8 cjelina zauzima 87,5%, *Promjene i odnosi* 100%, *Pojedinac i društvo* također 87,5% dok je *Energija* minimalno prisutna. Od ukupnih 83 nastavnih cjelina, društveno-humanističko područje zauzima 46,95%, a prirodoslovno 53,01%.

8. ZAKLJUČAK

Razvoj kompetencija i usvajanje novih znanja cjeloživotan je proces svakog ljudskog bića. Dijete se nakon rođenja nalazi u obiteljskoj zajednici u kojoj uči o temeljima ponašanja i odnosima prema drugim sudionicima u zajednici. „Izgradnja nacionalnoga identiteta ima svoj temelj u obiteljskoj zajednici pri čemu dijete upoznaje svoj materinski jezik i razvija svijest o nacionalnoj pripadnosti, a nastavlja s upoznavanjem povijesti svoga zavičaja i domovine te očuvanjem baštine“ (Kurikulum nastavnog predmeta Prirode i društvo za osnovne škole, 2019). Nakon svoje sedme godine kreće u školu gdje dalje razvija znanja koja je do tada usvojio. Kroz nastavu prirode i društva ima priliku učiti o prirodoslovnim, ali i društveno-humanističkim temama. Učenjem o svome domu, zajednici u kojoj živi te nacionalnim i prirodnim bogatstvima, nadograđuje vlastiti identitet, ali i senzibilnost prema svojoj okolini. Nastavnicima je zadaća nastavu prirode i društva povezivati s ostalim predmetima kako bi učenici naučili povezivati i kritički razmišljati. Svakom nastavniku tu pomoć pruža predmetni i nacionalni kurikulum.

Poseban naglasak stavlja se na istraživački pristup pristup koji će razvijati djetetovu znatiželju i kreativnost koje će im pomoći osposobiti ih za cjeloživotno učenje i samostalan razvitak. „U prva četiri razreda osnovne škole, u nastavnome predmetu Priroda i društvo, učenike je potrebno postupno uvoditi u istraživačke aktivnosti, razvijati temeljne istraživačke vještine, poticati razvoj istraživačkih kompetencija integrirano, istraživačkim projektima, ali uvijek aktivnostima i sadržajima primjerenima njihovim mogućnostima i interesima“ (Kurikulum nastavnog predmeta priroda i društvo za osnovne škole, 2019). Kada govorimo o konceptima, istraživanje je pokazalo da je koncept *Energija* najmanje zastupljen u sva četiri razreda, a *Promjene i odnosi* sasvim suprotno – najzastupljeniji. U prva tri razreda osnovne škole, priroda i društvo ima satnicu od 70 sati godišnje, dok se u četvrtom razredu to mijenja te sada ima 105 sati godišnje. Istraživački pristup u sva četiri razreda zauzima 100% prisutnost u cjelinama koje su podijeljene na nastavne jedinice.

9. LITERATURA

1. Andrilović, V., Čudina, M. (1985). *Psihologija učenja i nastave*. Školska knjiga. Zagreb.
2. Baacke, D. (1975.) *Kommunikation und Kompetenz*. Munchen, Juventa.
3. Bašić, S. (2000). *Koncept prikrivenog kurikuluma*. Napredak.
4. Cindrić, M., Miljković, D., Strugar, V. (2010). *Didaktika i kurikulum*. Zagreb, IEP-D2.
5. De Zan, I. (2001). *Metodika nastave prirode i društva*. Zagreb, Školska knjiga.
6. Gardner, H. (1993) , *Multiple Intelligences*. New York, Harper Collins.
7. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 19. 5. 2023.
<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=13000>
8. Jurić, V. (1993). *Planiranje i programiranje rada škole*. U:B.Drandić (ur.). Priručnik za ravnatelje odgojno-obrazovnih ustanova. Zagreb: Znamen.
9. Kostović – Vranješ V. (2015). *Metodika nastave predmeta prirodoslovnog područja*. Zagreb, Školska knjiga
10. Letina, A., Kisovar-Ivanda, T., De Zan, I. (2022). *Istražujemo naš svijet 1*; udžbenik prirode i društva u prvom razredu osnovne škole. Zagreb, Školska knjiga.
11. Kisovar Ivanda, T., Letina, A. (2022). *Istražujemo naš svijet 2*; udžbenik prirode i društva u drugom razredu osnovne škole. Zagreb, Školska knjiga.
12. Letina, A., Kisovar Ivanda, T., Braičić, Z. (2022). *Istražujemo naš svijet 3*; udžbenik prirode i društva u trećem razredu osnovne škole. Zagreb, Školska knjiga.
13. Kisovar Ivanda, T., Letina, A., Braičić, Z. (2022). *Istražujemo naš svijet 4*; udžbenik prirode i društva u četvrtom razredu osnovne škole. Zagreb, Školska knjiga.
14. Matijević, M. (2002). *Praćenje i ocjenjivanje školskog uspjeha u svjetlu teorije kurikuluma*. U:H.Vrgoč (ur.). Praćenje i ocjenjivanje školskog uspjeha. Zagreb: Hrvatski pedagoško- književni zbor.
15. *Memorandum Europske unije o cjeloživotnom učenju*. (2000). (Preuzeto: 23.5.2023.)
<http://www.hzpou.hr/?gid=5&aid=26>
16. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2017). *Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje*.

17. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). *Kurikulum nastavnog predmeta priroda i društvo za osnovne škole*. Zagreb; Pristupljeno 19. 5. 2023.
[Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj \(nn.hr\)](#)
18. *Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Priroda i društvo*, Prijedlog, 2016.
(Preuzeto 23.5.2023.)
[Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj \(nn.hr\)](#)
19. Poljak, V. (1984). *Didaktičke inovacije i pedagoška reforma škole*. Zagreb, Školska knjiga.
20. Pranjić, M. (2013.). *Nastavna metodika u riječi i slici*. Zagreb: Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu.
21. Previšić, V. (2007). *Kurikulum: teorije, metodologija, sadržaj, struktura*. Zagreb: Školska knjiga.
22. Šejtanić, S. (2019). *Savremeni nastavni sistemi i modeli podučavanja – od teorije do primjene*. Mostar: Educa 12 (12)

10. PRILOZI

10.1. POPIS SLIKA

Slika 1	<i>Odluka o donošenju kurikuluma pid</i> (Preuzeto: Odluka o donošenju kurikuluma pid osnovne škole u Republici Hrvatskoj (nn.hr))
Slika 2	<i>Povezanost koncepata nastave prirode i društva s međupredmetnim temama i temeljnim kompetencijama</i> (Preuzeto: Odluka o donošenju kurikuluma pid Prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj (nn.hr))
Slika 3	
Slika 4	<i>Primjer problemskog zadatka</i> (preuzeto: eSfera - Istražujemo naš svijet 2: prelistaj udžbenik (e-sfera.hr))
Slika 5	<i>Primjer problemskog zadatka</i> (preuzeto: eSfera - Istražujemo naš svijet 4: prelistaj udžbenik (e-sfera.hr))

10.2. POPIS TABLICA

Tablica 1	Primjer prikazivanja kurikulumske ishoda
Tablica 2	Prikaz domena, sadržaja i ishoda u nastavi prirode i društva u prvom razredu osnovne škole (Preuzeto iz udžbenika <i>Istražujemo naš svijet 1</i> (Letina, Kisovar Ivanda, De Zan); SS - Istražujemo naš svijet 1 (Letina, Kisovar Ivanda, De Zan) (19.5.2023.))
Tablica 3	Prikaz domena, sadržaja i ishoda u nastavi prirode i društva u drugom razredu osnovne škole (Preuzeto iz udžbenika <i>Istražujemo naš svijet 2</i> (Letina, Kisovar Ivanda, De Zan); SS - Istražujemo naš svijet 2 (Letina, Kisovar Ivanda, De Zan) (19.5.2023.))
Tablica 4	Prikaz domena, sadržaja i ishoda u nastavi prirode i društva u trećem razredu osnovne škole (Preuzeto iz udžbenika <i>Istražujemo naš svijet 3</i> (Letina, Kisovar Ivanda, De Zan); SS - Istražujemo naš svijet 3 (Letina, Kisovar Ivanda, De Zan) (19.5.2023.))
Tablica 5	Prikaz domena, sadržaja i ishoda u nastavi prirode i društva u četvrtom razredu osnovne škole (Preuzeto iz udžbenika <i>Istražujemo naš svijet 4</i> (Letina, Kisovar Ivanda, De Zan); SS - Istražujemo naš svijet 4 (Letina, Kisovar Ivanda, De Zan) (19.5.2023.))
Tablica 6	Zastupljenost makrokoncepta u udžbeniku <i>Istražujemo naš svijet</i> po razredima

11. ŽIVOTOPIS

Osobni podaci

Ime i prezime: Lorena Kerep

Datum i mjesto rođenja: 4.kolovoza, 1998., Zagreb

Adresa: Josipa Kozarca 3

E-mail: lorenakerep@gmail.com

Broj mobitela: +385913932899

Obrazovanje

2005.-2013.- Osnovna škola Sveta nedjelja

2013.-2017.- Opća gimnazija Samobor

2017.-trenutno- Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru

Radno iskustvo

2016.-trenutno- razni poslovi u više smjerova

Strani jezici

Engleski jezik (aktivno u govoru i pismu) -C2

Njemački jezik- B1/B2

Računalne vještine

Microsoft Word, Excel, PowerPoint, Skype, Zoom, TeamViewer

Organizacijske, komunikacijske i poslovne vještine

- Brzo uočavanje situacija i pronalaženje rješenja, suradnja u timovima, prepoznavanje problema
- Jasno izražavanje, smirenost u razgovoru, odlična artikulacija, staloženost
- Dobra organizacija, brzina i efikasnost, komunikativnost, kreativnost, uljudnost, pristojnost, ljubaznost, dobar odnos s kupcima.